

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto . . . . . K 24—
pol leta . . . . . 12—
četrt leta . . . . . 6—
na mesec . . . . . 2—

v upravnistvu prejeman:

celo leto . . . . . K 22—
pol leta . . . . . 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredno in praznično.

Inserati veljajo: peterskopna petič vrsta za enkrat po 16 vin, za dvakrat po 14 vin, za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati L. I. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto . . . . . K 25—
pol leta . . . . . 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto . . . . . K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto . . . . . K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravištvu (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 85.

Dr. Šusteršič in Poljaki.

Pomen katoliškega shoda v Ljubljani se izraža v besedah: »Naj cel svet izve, da hočejo sinovi majke Slave biti tudi verni sinovi Kristusa-ve katoliške cerkve!« Tako posnemljemo iz klerikalnih listov, ki proglašajo za katoliški shod kot pravi triumf katoliške ideje, triumf zavesti odločnega katoličanstva, ki naj se razlije po Sloveniji, zaviada med brati Hrvati in »med ljubimi našimi gosti Čehi in Poljaki.«

Vsi katoliški slovanski narodi stojijo torej za slovenskimi klerikalci, združenje vesolnega Slovanstva, ki se dosedaj ni posrečilo niti na temelju skupnega kulturnega programa, je zavladalo pod Šusteršič-Krekovim demokratiziranim katoličanstvom.

Komur je danes gledati v svet s svojimi očmi, uvidi koj vso praznoto take klerikalne kričavosti in plitve bahavosti. Ni mu treba pojasnjevati, da 80 Poljakov, sicer v pestrih narodnih nošah in pod vodstvom profesorja Zimmermana žalostnega spomina, — ki je pred 2 letoma s silo in pod zaščito vlade sedel na akademsko stolico teološke fakultete krakovske univerze, kljub vsem naporom dijaštva vseh ostalih fakultet, ki mu je hotelo zabraniti vstop na akademsko tla, in s tem preprečiti, da bi se veda profanirala z nastopom Zimmermana, ki naj bi postal iz navadnega klerikalnega političnega agitatorja in neznatnega redovnika vseučiliški profesor — da torej teh 80 Poljakov ne more reprezentirati vsega poljskega naroda, in da ne odgovarja resnici to, kar proglašajo klerikalci kot uspeh vse združujočega radikalnega katoliškega demokratizma.

Je pa žalibog mnogo takih, ki so prepričani, da gledajo ne le Slovenci, ampak tudi ostali katoliški Slovani na dr. Šusteršiča kot na človeka s kristalno čistim političnim značajem, ki je poklican, da postane glava med glavami v slovanski vesolnosti. Tem podajemo besede, ki jih je napisala krakovska »Nowa Reforma«, eden najuglednejših poljskih dnevnikov, v članku z naslovom: »Katoli-

ški kongres v Ljubljani.« Po kratkem opisu splošnega poteka slavnostno nadaljuje: »Ozadje, ki smo ga zgoraj na kratko opisali, bi mogoče pričalo o čisto cerkvenem značaju kongresa, ako bi osebnost inicijatorja in voditelja kongresa, dr. Šusteršiča, ne izdajala njegovih posebnih namenov. Kranjski deželni glavar — brez dvoma eden najznamenitejših dunajskih parlamentarcev — dr. Šusteršič ustanavlja vsako organizacijo izključno v politične svrhe. Voditelj hrvaško-slovenskega kluba v dunajskem parlamentu je med Jugoslovani reprezentant skrajno klerikalne smeri. S pomočjo sredstev, ki si jih je izbiral brez vsake obzirnosti, je znal ustanoviti med Slovenci stranko, imponujočo s svojim obsegom, podkrepjeno s strokovnimi organizacijami in hipnotizirano s cenanim demagogičnim frazerstvom. Dr. Šusteršič zna biti zaporedoma nespravljiv iredentist, h kompromisu nagnjen politik, ali z lojalnostjo zvestega podložnika našpikan deželni glavar. Smer njegovega delovanja neprestano menja med obstrukcijo in parlamentarno delavnostjo, v oni meri, kakor to zahteva popularnost danega vsakokratnega gesla, in v skladu z oportunističnimi oziri. Pri vsaki odločitvi mu je edini namen ta, da se vzdrži na krmilu, če tudi pri tem zapostavlja najvažnejše življenjske interese slovenskega naroda. V ta namen mu izborna služba obvladane temne mase s pomočjo klera.«

V takem zrcalu se torej kaže ona slovanska armada, ki baje stoji za dr. Šusteršičem in ki si jo on hoče pomnoževati s svojimi pompoznimi prireditvami, na koje gleda vsa napredna javnost z največjo nezaupljivostjo, kakor sploh na vse, kar proizhaja od dr. Šusteršiča. Da bi le pravo spoznanje tega moža kmalu prodrlo do vsakega Slovenca in odprlo oči vsem, ki so še slepi.

Kriza v Dalmaciji.

Protiustavno postopanje namestnika grofa Attemsa v Dalmaciji je provzročilo hud konflikt med namestnikom in deželnim odborom. Ta konflikt se je v zadnjem času še

močno poostiril. Namestnik se je pri svojih ustavalomnih dejanjih naslanjal na brezdomovinski klerikalizem ter je vsled tega tudi dr. Šusteršiču in sploh našim slovenskim klerikalcem pripisovati tudi velik delež na zaslugah, ki si jih je iztekel grof Attems, da je pokazal svetu, kako umeva klerikalizem zatiranje ljudskih mas in spodjedanje vsake avtonomije. Liberalne stranke, obstoječe iz hrvaške, narodne, demokratične, srbske in iz dela pravaške stranke, so se torej sklenile v boju proti neznosnemu in svojevoličnemu režimu namestnika in klerikalcev. Prvi povod za to zedinjenje je dal razpust občinskega sveta v Sučurcu, sedaj pa gre pred vsem za vprašanje občinskega sveta v Šibeniku, ki je popolnoma v rokah pravašev, kateri pa se cepijo v dve struji in sicer v narodne pravaše in klerikalce. Prva ima za voditelja dr. Krstelja in dr. Drinkovića, druga pa poslanca Dulbića. Med obema strankama je prišlo do spora in klerikalci, ki jim smrdi vsako resnično narodno delo, so izrekli dr. Krstelju nezaupnico. Tudi se klerikalci nočejo namestniku grofu Attemsu na ljubo udeleževati občinskih sej. Zato hoče sedaj namestnik zopet popolnoma protiustavno razpustiti šibeniški občinski svet. S tem je bil tudi dalmatinski deželni zbor zadovoljen, zahteval je samo, da se vladnemu komisarju da na stran občanski odbor. Za komisarija je baje določen okrajni glavar Lucher. V tem vprašanju pa ni prišlo do sporazuma in zdi se, da bodo združene liberalne stranke pričele v deželnem zboru, če ta ne bo razpuščen, oster boj proti namestniku in njegovim klerikalnim podrepnikom.

Gališka volilna reforma.

Gališka poljska narodna zveza je izdelala za gališki deželni zbor načrt volilne reforme. Po tem načrtu naj bi imel gališki deželni zbor 224 poslancev in sicer 17 virilistov in 207 izvoljenih poslancev. Volitev poslancev naj bi se izvršila iz sledečih kurij: 1. prva kurija namesto dosedanjega veleposvetstva 45 poslancev, med njimi en Rusin, 2. kurija ro-

kodelcev z 10 poslanci, med njimi en Rusin, 3. kurija trgovine in obrti z 10 poslanci, samimi Poljaki, 4. kurija delavcev z 12 poslanci, med njimi 4 Rusini, 5. kurija mest z 39 poslanci, med njimi 4 Rusini, 6. kmečka kurija s 101 poslancem, med njimi 45 Rusinov, 7. ljudskošolski učitelji s 3 poslanci, med njimi 1 Rusin. Zene imajo v prvi, učiteljski in delavski direktno osebno aktivno volilno pravico. Deželni odbor pod predsedstvom deželnega maršala ima 8 predsednikov iz srede poslancev deželnega zbora. Cesar imenuje za vodstvo deželnega zbora iz njega srede deželnega maršala in oba njegova namestnika. Rusini bi dobili po tem načrtu samo 56 mandatov.

Uspehi avstro-ogrške diplomacije.

«Neues Wiener Tagblatt» objavlja v nedeljski številki članek o Avstro-Ogrski po balkanski vojni, ki se je skoraj gotovo porodil v literarnem biroju zunanjega ministrstva. Ta članek se v svoji skromnosti bistveno razlikuje od širokoustnih slavošpevov, s katerimi je še pred nedavnim gospod Kania zalagal njemu pokorne časopise. Pisatelj tega članka priznava, da se princip avstrijske diplomacije: »Balkan balkanski narodom; vsakemu narodu avtonomijo!« ni mogel udeležiti v vseh podrobnostih vsled odpora nekaterih velevladi, toda ta neuspeh se more baje sčasoma še zboljšati. Proti volji Avstrije — piše nadalje »Neues Wiener Tagblatt« — so bila severna albanska mesta odtrgana od svojega zaledja; proti volji Avstrije je bila Bolgarska okradena svojih strateško-političnih mej in dostopa k morju; proti volji Avstrije je bila Makedonija razkosana in njeno prebivalstvo, Bolgari so bili izdani svojim najkrušnejšim zatiralcem brez mednarodnega varstva. Tako se je postopalo brez ozira na desetletne boje Bolgarov za osvoboditev. Ti porazi Avstro-Ogrske na diplomatičnem polju pa so moralna zmaga. (?) Bodo imeli tudi praktični pomen, ki naraste, kakor kaže razmerje sil na

Balkanu. Pisatelj se nadalje veseli, da za balkanske krize ni trpela niti avstrijsko-nemška zveza navzlic temu, da je šla Nemčija včasih po drugi poti nego Avstrija, ker je bil cilj obeh isti. Od svojih starih prijateljev na Balkanu Avstrija baje ni izgubila nobenega, in razentega si je pridobila še prijateljstvo Albancev in Bolgarov; Srbija, obkoljena od Avstrije, Bolgarske in Albanije, bo morala prilagoditi svoje razmerje k monarhiji po tej novi situaciji. Končno ni niti avstrijska industrija dobila smrtnega udarca. Za dokaz temu služi pisatelju tega članka to, da so nekateri veliki avstrijski tekstilni industriji dobili za izgubljene balkanske trge nadomestilo na novih trgih v vzhodni Afriki, na Kitajskem in v Indiji. — Pač žalostna bilanca avstrijske diplomacije za balkanske krize. Moralna zmaga se zrcali pač najbolje v stagnaciji in propadanju vsega našega gospodarskega življenja. Avstrijsko-nemška zveza je seveda še vedno prisrčna, toda ta prisrčnost je od strani Nemčije že bolj podobna Judeževi. Na eni strani je nemška diplomacija dobro suflirala avstrijski diplomaciji, na drugi strani pa sta nemška industrija in trgovina previdno in natihioma zavzemali trg za trgov na Balkanu ter s tem izpodirala svojo sosedo in zaveznico. No, in kar se prijateljstva na Balkanu tiče — to tudi ni tako velikansko. Romunska pač ni več taka prijateljica Avstrije, kot je bila pred vojno. Na Bolgarskem ni Avstrija pridobila nikogar razen morda, da si je ohranila staro prijateljstvo kralja Ferdinanda ter par Stambulovcev. O prijateljstvu Albancev ne dvomimo. Avstrija bo imela v Albaniji tem več prijateljev, čim več milijonov bo tam razmetala. Kakor hitro pa ne bo milijonov več, bo ljubezen — preč.

Zedinjene države in Mehika.

Spor med Zedinjenimi državami in Mehiko se je tako poostiril, da stoji Zedinjene države danes pred odločitvijo, ali naj še potrpe, kar bi utegnlo škodovati njih ugledu, ali pa naj napovedo Mehiki vojno. Posebni odposlanec Zedinjenih držav Lind je

LISTEK.

Dolga roka.

M. Gardenhire.
(Konec.)

Sadler je na ta način postal posestnik hiše in zemljišča, ne da bi ga kdo motil pri tem. In dočim so posli mislili, da je doktor Haslam zopet, kakor pretekli teden, vsled bolezni ostal v sobi, je Sadler konstruiral peklenjski mehanizem, s katerim je umoril svojo pomočnico. Mehanizem je obstojal iz okvirja, ki naj bi držal puško v pravi legi in višini. Puška se je sprožila s pomočjo medene žice. Ves aparat je bil pokrit z zelenim suknem. Žica, ki je bila zvezana z napetim petlinom, je bila napeta od puške pod mizo in je bila pritrjena na knjigi, ki je bila na mizi. Grozna priprava je bila tako rafinirano izvršena, da ni mogla odpovedati. Storilec je vse dobro premislil in dobro vedel, da bodo, če se stvar izvede, vse drugače sklepali. Stol in divan sta bila tako primaknjena k mizi, da se je žrtev morala postaviti neposredno pred cev skritega orožja, če je hotela doseči knjigo. Ko je bil gotov, da bo funkcionirala past, jo je mladi mož, ko je bil sam, postavil. Na to je šel v pritličje, kjer je

govoril s slugo. Ko je šla mrs. Sands mimo njega, jo je kakor po naključju prosil, naj mu prinese neko knjigo iz študijske sobe doktorjeve. Žena je storila, kar ji je bilo naročeno, in je šla tako naravnost v smrt.

Sluga, ki ga je eksplozija grozno prestrašila, je le prerad ubogal povelje, naj ostane zdolaj, dočim je doktor Sadler hitro šel na pozorišče svojega zločina, odstranil peklenjski stroj od mrliča, vse uredil in potem popolnoma mirno zatrejal, da je njegov rednik izvršil umor.

Zdaj se morajo konstatirati dejstva, katerim bo občinstvo le težko verjelo. Ko je bil doktor Haslam v hlevu ubit, se je morilec nudila zelo čudna možnost, skriti na varen način njegovo truplo. Če je to možnost nenaravno adoptivni sin zapazil šele v skrajnem hipu ali pa če jo je že prej namenoma pripravil in tudi starega gospoda izvolil v to past, se ne more določno povedati. V hlevu je bilo veliko leseno korito, ki so je delavci vporabili kot obliko, da so vlili steber iz cementa. Velikost in oblika tega korita je bila zelo priprava za ta namen, v kakršnega jo je doktor Sadler takoj vporabil. Bila je napolnjena z napol tekočim cementom, v katerega je doktor Sadler položil truplo. Nato je s cementom in peskom zopet poravnal maso. Truplo je tako ostalo do prihodnjega dne v masi, ki se je hitro strdila in ki jo je dal morilec potem

dvigniti kot gotov steber ter postaviti pri vhodu na dvorišče.

Da se je razkrila tajnost, ki je obdajala umor gospodinje, in da se je razjasnilo grozno postopanje, kakršno si more izmisliti pač edinole najrafiniranejši zločinec, je zasluga ženjalnega policijskega nadzornika Paula. Ta izvrstni uradnik je začel-koula ni hotel verjeti domnevanju, da je doktor Haslam umoril svojo gospodinjo. Moralna vrednost tega moža je po njegovem mnenju direktno nasprotovala zločinu, kakor tudi begu.

Način, kako so odkrili čudno skrivališče, kamor je morilec skril svojo umorjeno žrtev, dela trajno čast dedektivnim zmožnostim tega moža. In nadzornik Paul je s tem postal pač eden izmed najzanesljivejših tajnih stražnikov javnega reda. Pri obisku, ki ga je napravil v Banning Streetu, je slučajno zagledal knjigo o potovanju po orijentu, ki je bila preluknjana z žico. Takoj se je spomnil, da je bila ta žica ista, od katere je bil košček pritrjen na cevi usodepolne puške. In kmalu jo je znal spraviti v zvezo tudi s polomljenim stolom, ki je bilo v hlevu. In tako je teoretično konstruiral, kar se je pozneje kot resnično izkazalo. V oni knjigi pa je našel tudi grozen popis perzijskih mučilnih metod. Tam je bilo zelo natančno popisano, kako grozne oblasti ovijajo zločince s cementno maso ter puste, da se

strdi masa. S popraševanjem se je izvedelo, da je doktor Sadler s prav posebnim veseljem čital to knjigo.

Doktor Jerome Sadler se je snoči, neposredno potem, ko so oblasti razdrl steber pri vratih, zastrupil v študijski sobi na Banning Streetu. Državni pravdnik bo imel danes jutraj komisionelni ogled.

Prvorojenec.

Slavni učenjak Mečnikov je odgovoril nekemu časnikarju, ki ga je vprašal, kaj misli o bodočnosti naroda:

»Omejevanje porodov, ki se zdaj v rodbinah civiliziranih narodov nekako instiktivno prakticira, je začetek degeneracije človeštva. Vsaka rodbina se trudi, da ohrani svoje prvo dete, in čestokrat se varuje, da bi sploh ne dobila več otrok, čeprav je prvo dete splošno manj zmožno življenja nego poznejše. Prvo materinstvo je nekako prvi poskus funkcijoniranja, in tu se pojavlja delovanje narave, kakor pri vsem, kot poskušnja. Treba je še nadaljnjih poizkusov, da se doseže popolnost. Torej ni pravilno, če se rodbine omejujejo samo na enega otroka.«

Te besede velikega učenjaka bodo nekateri smatrali samo za fantazijo. Toda dejansko je v teh besedah mnogo resnice za razvoj človeštva. Ta trditev se opira na dejstva. Slav-

ni danski učenjak Westergaard navaja v knjigi »Mortaliteta in morbiditeta« zanimive statistične podatke, iz katerih je razvidno, da je življenjska moč drugega in tretjega otroka večja nego življenjska moč prvorojenca. Tako na primer doseže od tisoč otrok:

	prvorojenec	drugi otrok	tretji	4.—6.	7. itd.
1 leto	937	951	953	945	930
15 let	836	845	847	835	813
45 let	658	653	655	645	635

Posebno v prvem letu kaže prvorojenec najmanj življenjske moči. Znano je, da je prvi porod najtežavnejši, pri prvem porodu je največ mrtvorojencev, pri tretjem najmanj. Tudi splavi so pri prvi nosečnosti najštevilnejši. Westergaard navaja v prvi nosečnosti 126, v drugi in tretji 88, v četrti in peti 89 splavov.

Po statistiki je najmočnejši in najzdravejši tretji otrok mlade matere.

To vprašanje se more rešiti tudi z drugega stališča: s stališča genialnosti v znanosti, umetnosti in delavnosti. Genialnost je najvišji pojav kultivitete ljudstva, genialnost združuje prirojene instinktivne zmožnosti z veliko energijo in pojavlja se v velikih izdatnostih v vseh življenjskih pojavih. Poglejmo, kakšno mesto so, kar se rojstva tiče, zavzemali veliki geniji v svojih rodbinah.

Gotovi življenjepisci trdijo, da je bil Shakespeare najstarejši izmed desetih otrok; moramo še pripomni-

zahteval od predsednika mehikanke republike, da takoj ustavi boje z vstaji, ki njegovega predsedništva nočejo priznati. Zahteval je nadalje, da predsednik Huerta odstopi in pri prihodnjih volitvah ne kandidira za predsedništvo. Zdelo se je sicer, da se bo še v zadnjem trenutku Huerta uklonil zahtevam Zedinjenih držav, toda pogajanja, ki so se začela, niso imela drugega namena, kakor zavleči celo zadevo.

Ne glede na to, da ima severo-ameriški kapital velik interes na tem, da vlada mir ob južnih mejah Zedinjenih držav, pride v poštev tudi Panamski prekop, zaradi katerega bi hotele Zedinjene države kolikor mogoče raztegniti svoje območje na jug. Mehika jim je tu na poti, na poti pa jim je tudi Guatemala, Honduras, Nicaragua, Costarica in Kolumbija v njenem najsevernejšem delu. Če bi hotele Zedinjene države raztegniti svoj teritorij prav do Panamskega prekopa, bi se morale pripraviti na velikansko vojno. Zdi se, da računajo v Washingtonu s to možnostjo, ne prikrivajo pa si velikanskih težkoč, ki bi utegnile nastati. Zlasti si ne prikrivajo, da bi trajala vojna najmanj tri leta, zlasti ker bi Zedinjene države le z največjimi težkočami mogle spraviti svoje nezadostno organizirano in slabo izvežbano moštvo na bojišče.

Dogodki na Balkanu.

Bolgarska in versko vprašanje.

Kakor da bi bila vera plašč, ki ga menjamo, če je raztrgan, tako se sliši poročilo »Vossische Zeitung« iz Sofije, ki pravi, da je opaziti na Bolgarskem po sklepu bucareškega miru živahno gibanje, da naj se pretrga vse zveze z vztočno cerkvijo in da naj prestopi prebivalstvo k rimsko-katoliškemu uniatom. Zlasti močno je baje to gibanje med makedonskimi Bolgari, ker baje smatrajo ti tak prestop za edino sredstvo, da ne izginejo med Grki ali Srbi. Tudi dnevniki pišejo v tem smislu ter pozivljajo javnost in duhovništvo, da naj se odpovedo svoji dosednji cerkvi in priznajo Rim, ki bo Bolgare sprejel z odprtimi rokami.

Uniatov je že sedaj kakih 13.000 v Makedoniji in na Bolgarskem in bi se ta cerkev tudi če pride do priklonitve rimsko-katoliške cerkve, ne razločala na zunaj skoro nič od dosedanje. Cerkveni obredi namreč ostanejo isti, božja služba se vrši v staroslovenskem jeziku, sploh se ne izvrši na zunaj nič, samo bistveno je velik razloček. Priznati morajo, da izhaja sveti Duh od boga Sina, sprejeti morajo dogme, zlasti dogmo o včah in o papeževem primatu. Na zunaj bi bil tedaj preobrat prav lahak, ali pa je preobrat v prepričanju tako lahko izvedljiv, je drugo vprašanje. Če pride od takega preobrata, pač lahko trdimo, da je verski čut na Bolgarskem na prav slabih nogah in da tudi rimsko-katoliška cerkev ne bo imela od take pridobitve ničesar. Zameri naj se Bolgarom in korak nazaj se bo prav hitro izvršil.

Na Bolgarskem pa menda katoliške cerkve in v njenem duhu vzgojenih duhovnikov, ki pravijo, da je narodnost poganstvo, ne poznajo.

ti: izmed desetih otrok, ki so ostali živi, kajti po matriki v Stratfordu sta se narodili pred Williamom Shakespearom dve sestri, ki sta umrli v nežni mladosti.

Rabelais je bil najmlajši izmed bratov in sester. Pascal je imel starejšo sestro. Rousseau je imel brata, za 7 let starejšega. Voltaire in Victor Hugo sta bila rojena kot tretja. Ronsard je bil v rodbini šesti, Chateaubriand deseti, Chopin četrti, Mozart sedmi, ravnotako tudi Wagner. Pasteur je bil tretji otrok, ravnotako slavni nemški učenjak Koch.

Napoleon I. je bil drugi otrok, ki so ostali živi, od vseh otrok je bil četrtri. Peter Veliki je bil tretji otrok cesarja Aleksija.

Seveda so to le izjeme. Tako je bil Goethe prvi otrok popolnoma mlade matere, ravnotako je bil Lavoiisier prvo dete.

Vprašanje prvorojenstva in njegova važna vloga v nasledstvu in propadanju rodbin je zelo zanimivo, toda dozdaj še ne razrešeno.

Statistik dr. Hausen v Kodanju se peča s statistikom boleznih pri prvorojenih in poznejše rojenih. Tako na primer navaja, da so se duševne bolezni pojavile pri 234 prvorojenih in 167 poznejše rojenih. Ravnotako pravi, da je razmeroma večji odstotek tuberkuloze pri prvorojenih. Tudi kratkovidnost se pojavlja pri prvorojenih čestjeje — ravno tako nagnjenost do zločinov.

Študij dednosti rodbin nudi zdravnikom tudi ogromno polje za delovanje.

Katoliška cerkev ni narodna, marveč največja internacionala in tudi štiti ne bo mogla Bolgarov v narodnem oziru ker bi provzročil tak prestop samo odpadanje velikih ljudskih mas od bolgarske narodne ideje. Časi, ko so prestopali celi narodi s svojimi kralji v katoliško cerkev, so minuli. Sedanji vladarji nimajo nikjer več one skoraj nadnaravne avtoritete, ki so jo imeli nekdanj. Tudi so nasprotstva celo med sorodnimi veroizpovedanji preizrazita, da bi moglo ljudstvo, ki še veruje, vreči vero svojih očetov stran kakor raztrgan plašč. Poleg tega pa je še veliko vprašanje ali bi prizadete države, tedaj pred vsem Grška in Srbija, priznale tako izpremembo. Vatikan se bo pač moral tozadevno pogajati s srbsko vlado, če bodo hoteli Bolgari v Veleus prestopiti in takrat ne bo imela sofijska vlada prav ničesar govoriti.

Oglejmo si gibanje drugod. Velika nemška država je po svoji večini protestantska. Nemcem v Avstriji pač ne moremo očitati, da bi premalo hrepneli po združitvi z Nemci v rajhu in vendar je večina avstrijskih Nemcev ostala rimsko-katoliška. Tudi Slovanom se je papež dostikrat zameril in bili so časi ko so celo pri nas prestopali ljudje v orientalsko cerkev; ni jih bilo malo, toda te številke izginjajo vendar popolnoma med številom onih, ki so ostali zvesti veri svojih očetov. Prestopajo iz vere v vero samo oni, ki imajo od tega ali velike materialne koristi ali pa oni katerim do vere ni nič. Ti pa bi samo iz kljubovalnosti in v znak demonstracije prestopili tudi iz katoliške cerkve v poganstvo. Sploh pa zmaguje v vseh civiliziranih državah čim dalje bolj prepričanje, da je vera popolnoma privatna zadeva vsakega posameznika. Zato je tak prestop, kakor ga nasvetujejo nekateri bolgarski listi, popolnoma brez smisla in more imeti za posledico, da se ustvari razkol v bolgarskem narodu samem, kar bi le pospešilo njega pogin.

Za albanske roparje.

Zunanji minister grof Berchtold je sprejel včeraj popoldne albansko komisijo, ki ji je prebivalstvo v Argirocastru baje poverilo zastopanje svojih interesov. Na čelu te komisije stoji Ekrem beg Vlori, ki je izročil zunanjemu ministru obširen memorandum, da s tem dokaže, da mora mesto pripasti Albaniji. Po avdienci je sporočil Ekrem beg zastopniku Albanske korespondence, da je grof Berchtold vzel memorandum na znanje in zatrdil, da bo storila Avstro-Ogrska vse, da izpolni želje albanskega naroda.

Stajersko.

Iz Celja. »Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju« priredi, kot že omenjeno, v ponedeljek, dne 8. sept. t. l. veliko ljudsko slavnost na vrtu gostilne Ježovnik v Velenju. Ob pol 3. popoldne se vrši ob prihodu vlakov pozdrav došim gostom, nakar odkorakamo ob zvokih godbe skupno k slavnostni otvoritvi pete javne ljudske knjižnice »Kluba napr. slov. akademikov v Celju«. Knjižnica bo štela okoli dvesto izbranih knjig in bo gotovo velikega pomena za narodno prebujenje tamnošnjega ljudstva. Po otvoritvi knjižnice odkorakamo skupno na slavnostni prostor k okusno napravljenim paviljonom. Pri veselici sodelujejo narodne dame iz Velenja, nadalje mnogobrojna narodna godba iz Saleške doline ter polnoštevno celjsko pevsko društvo z mešanim in moškim zborom! Bogati in izbrani: srečlov kakor tudi ostale točke spore da bodo nudile gostom obilo zabave.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Stajerskem poziva učiteljsko iz Stajerske, da se udeleži 25letnega jubilejnega obstanika Zaveze v čim večjem številu! Delegati iz Stajerske naj se snidejo pol ure pred delegacijskim zborovanjem na kratko posvetovanje. — Vodstvo.

V Ljutomeru okrajni zastop so se vršile koncem minulega tedna volitve. Ostalo je pri starem; okrajni zastop bo sestavljen iz 17 Slovencev in 15 Nemcev ter nemškutarjev. V veleposredstvu se je udeležilo volitve od 37 upravičencev 27, ki so vsi glasovali za slovenske kandidate; ta izid pomenja lepo zmago. Da je v okrajnem zastopu slovenska večina bolj na papirju, ker na slovenski strani rine duhovščina zmožnejše ljudi na stran, na nemškutarski pa se pošljejo v okrajni zastop najzmožnejši ljudje, kar jih je na razpolago in ti potem delajo, kar hočejo.

Iz St. Pavla pri Preboldu. Prostovoljno gasilno društvo v Latkovi vasi priredi v nedeljo, dne 7. septembra ob 3. uri popoldne na vrtu na-

čelnika gosp. Fr. Cilenška veliko narodno veselico. Vsi prijatelji pošten zabave ste srčno dobrodošli!

Nemška netaktnost ali slovenska popustljivost? V Ljutomeru je bil za župana znova izvoljen, in sicer pešič, gosp. notar Julij Thurn. Občinski svetovalci so: M. Höningmann, A. Krainz in dr. Ernest Schwarzh, sami nemškutarji in Nemci. V starešinstvu torej ni nobene Slovenca, dasi so bili izvoljeni v 3. razredu samo Slovenci in dasi razpolagajo Slovenci tudi v ostalih razredih z lepim številom glasov ter reprezentirajo precejšnjo davčno silo. Nemškutarska večina ni imela toliko takta, da bi dala Slovincem eno mesto v starešinstvu. Slovenci pa tudi najbrž niso bili tako odločni, da bi ga energično zahtevali. Poznamo po Spodnjem Stajerskem nekaj občin, kjer so bili izvoljeni Nemci v starešinstvo, ker so se držali Slovinci načela pravičnosti. Nemci pa pravičnosti in takta ne poznajo, zato bo treba tudi napram njim povsod uveljaviti načelo večine in brezpravnosti manjšine.

Iz St. Petra na M. s. nam poročajo: Zadnji nedeljo je priredila kmetijska podružnica Mestinje-St. Peter na M. s. poučen izlet na kmetijsko šolo v St. Jur. Ob nenavadno veliki udeležbi — bilo nas je 27 — je razkazoval in razlagal vse zanimivosti in naprave gosp. inž. Zidanšek. Udeleženci smo si zapomnili vse, kar smo videli in se hočemo, kolikor pač mogoče, s tem okoristiti. Gosp. Zidanšek se še tem potom enkrat zahvaljujemo, enako tudi visoko cenjenji gospe ravnateljici, ki nas je tako lepo postregla. Tudi slavni kmetijski podružnici je treba čestitati k temu izletu. Naj vrši svojo nadstrankarsko nalogo res nadstrankarsko in naj potegne k sebi tudi vse one, ki se ji iz strankarskih ozirov še odtegujejo. Gotovo bo s tem pridobila podružnica in ž njo naš narod. Sicer pa — hvala za prireditev! Drugič zopet!

Drobne novice. Robičev naslednik. Deželni glavar štajerski, grof E. Attems, je že poklical državnega in deželnega poslanca dr. Verstovška kot svoj čas izvoljenega Robičevega namestnika v deželni odbor. — Nove telefonske postaje. Dne 28. avgusta je bila predana prometu telefonska zveza Radgona-Ljutomer z novimi telefonskimi postajami v Radincih, Križevcih in Ljutomeru. — Čuki in nemškutarji. »Straža« poroča, da so prišli minulo nedeljo nemškutarji »čuke«, ki so se vračali z Robičevega pogreba, pri neki gostilni v Radvanju pri Mariboru ter so jih nekaj premikastili. Upamo, da bode duhovščina na to nemškutarsko nasilje primerno odgovorila. Politično moč ima in tudi ve, kje se pride Nemcem najprej do živega. — Umrli v Tišini na Prekmurskem zaveden slovenski duhovnik, dekan dr. F. Ivanoczy. Pisal je mnogo v prekmurskem narečju, a večinoma le nabožne stvari.

Zahvala. Murski Sokol v Ljutomeru izreka tem potom svojo iskreno zahvalo vsem cenj. damam in gospodom, ki so dne 15. avgusta povodom društvene desetletnice pripomogli do lepega in vsestranskega uspeha, bodisi z jestvinami, kavarno, cveticami, priekiji in srečolovu, bodisi z raznim pripravljanim delom in nabiranjem doneskov. Na zdar! Odbor.

Koroško.

Glinje pri Borovljah. Hud boj smo bili danes z našim krutim sovražnikom, neznačajnim nemškutarjem, pri občinskih volitvah v Glinjah. Minulo je 12 let, odkar smo iztrgali to občino iz nemškutarskih rok, a vedno se jim bolj cedijo sline po njej. Pred tremi leti se občinski volitve naši renegati sploh niso udeležili, a s tem večjo silo so pritisnili letos na volice, in kdor je količjak odvisen od naših velenemškutarjev, tisti se jim je moral neusmiljeno proti svojem prepričanju udati in iti proti svoji lastni materi v boj. A vse skupaj ni zaleglo, zmaga je ostala na pravični strani in z dolgimi nosovi so odšli naši Ogrizi in Sodije nazaj v Borovlje. Čudno se nam zdi, da sta se to pot tudi renegata Fr. in Anton Sodija, kojih oče je doma v lepi Bohinjski dolini na Kranjskem, s tak silo trudila za nemškutarsko stvar in zlezla borovskemu županu Ogrizu popolnoma pod pantofelne. Nobene značajnosti! V žilah teče jima še slovenska kri, a duh je že popolnoma nemškutarski. Kakor vedno, stali so tudi to pot naši po večini napredni slovenski volilci na straži in poštenim obrazom šli v boj za slovensko stvar. V prvem in drugem razredu so Slovenci zmagali popolnoma in v tretjem razredu dobili so po žrebanju enega svojih mož v odbor. Tako imajo torej tudi znanprej našinci večino v odboru in Glinska občina ostane tudi za-

naprej v slovenskih rokah. Slovenci po širnem svetu! Vam pa polagamo na srce, da se pri potrebščinah, koje spadajo v puškarsko obrt spominjate slovenskih obrtnikov.

Avijatik Hold je izvršil v Celovcu dobro uspel polet od vojaškega kopališča pri celovškem jezeru do vojaškega vezbališča. Hold poleti v kratkem iz Celovca v Dunajsko Novo mesto.

Nesreča. V papirnici pri Volšperku je padel delavec Jakob Heidelberg v kad luga. Rešil se je iz kadi še sam, toda dobil je take poškodbe, da so ga morali odpeljati v bolnico v Celovec.

Primorsko.

Imenovanje. Finančni tajnik in vodja finančnega nadzorstva v Gorici, gosp. Leo Filinich, je imenovan na sedanjem mestu fin. svetnikom.

Italijanske demonstracije v Gorici. Dobili smo informacije, da se znani rogovileži v italijanskem liberalnem taboru nekaj sumljivo gibljejo, avantgarda italijanske liberalne stranke, oborožena z bokserji in preskrbljena s kamenjem, je pripravljena nastopiti na pomoč Nemcem proti Slovincem. Nastal bi lahko cel pokol v Gorici, ako se nevarnost pravočasno ne odstrani!

Nemci v Celovcu napadajo Slovence kadar morejo. Če imajo Slovenci kako svojo prireditev v znanem hotelu »Trabesinger, tedaj je na nogah vse celovško nemškutarstvo; nad Slovence gredo s palicami, pljujejo na slovenske dame itd. Divji nemškutarji v Celovcu zmerjajo Slovence in razbojniško nastopajo proti njim — radi kake nedolžne slovenske veselice v slovenskem prostoru na slovenskih tleh! In ti hočejo priti sedaj v Gorico. Navajeni so psovati in napadati razbojniško Slovence doma in nastopili bi brez dvoma enako tudi v Gorici proti Slovincem! In take ljudi imenuje »Corriere« olkance in izobražence. No, po njegovo so olkanci. Ali takih olkancev in takih finih nemških ljudi ne trpimo v Gorici. Ostanjejo naj doma.

Tržaški Slovenci in odloki tržaškega namestništva. Politično društvo »Edinost« je sklicalo prednočnem v Narodnem domu shod z dnevnim redom: Slovenci in odloki tržaškega namestništva glede odslovitve tujcev - inzemcev iz javnih služb. Shod je bil nepričakovano številno obiskan. Govorilo je več govornikov, med temi tudi dr. Rybač. — Sprejeta je bila resolucija, v kateri se povsem odobrava stališče, katero je zavzela v tem vprašanju vlada, posebno ker se je to zgodilo v varstvo domačinov. Slovenci pričakujejo tudi, da bo vlada na tem stališču vstrajala in gledala na to, da se bodo podeljevale od sedaj naprej vse javne službe samo domačinom. Sklenilo se je tudi, da se odpošlje posebna deputacija k namestniku, da mu razjasni stališče Slovencev v Trstu. Po shodu so priredili Slovenci po mestu manifestacijski obhod. Manifestante so parkrat napadli Lah, toda policija jih je vedno razgnala. Več Lahov je bilo aretiranih. Demonstranti so prišli tudi pred italijanski konzulat, kjer so dali duška svojem ogorčenju, da se je italijanska vlada vmešavala v popolnoma interne avstrijske zadeve. Zaradi tega spontanega izbruha patriotične volje Slovencev se je nato včeraj pritožil italijanski konzul pri namestniku.

Čudež Matere božje in vojak. »Berliner Zeitung am Mittag« piše: V okolici Trsta je božja pot Marije. Kip čudežne Marije ima zlato krono, ki je pred nedavnim izginila. In nihče ni vedel, kam. Po dolgem iskanju so jo našli v tornistri nekega vojaka pehotnega polka št. 32. Vojak je dokazoval svojo nedolžnost. Bil je zelo pobožen, večkrat je molil pred čudežnim kipom. In tedaj je nekega dne Marija oživela, snela z glave zlato krono ter jo kot nagrado za njegovo pobožnost dala vojaku. To je vojak pripovedoval, toda ni mu pomagalo mnogo, vtaknili so ga v zapor. Toda poveljnik polka si ni upal sam razsoditi o tako »čudežnem« slučaju. »Morda se vseeno dogajajo čudeži,« si je mislil previdni mož. Zadeva je potovala k brigadi in končno v vojno ministrstvo. Vojni minister si je izprosil mnenje od vojaškega vikarja, in to mnenje z vsemi akti so zopet poslali nazaj 32. pehotnemu polku. Mnenje vikarjevo se je glasilo: »Če prav se morejo še danes goditi čudeži, vendar naj se moštvo pouči, da ne sme sprejemati takih dragocenih predmetov niti od Matere božje.« Nato so »vernega« vojaka izpustili iz zapore. Seveda so mu krono odvzeli. Morda pa se zgodi še drug čudež in potem mu bodo skoraj gotovo krono pustili.

Koze. V Trziču je obolel neki triletni deček za kozami. Dečka in njegovo rodbino so takoj izolirali.

Materam.

Nikoli se ni toliko pisalo o vzgoji, nikoli pa se tudi ni toliko tožilo o mladini, kakor dandanes. Kje tiči vzrok teh tožba? Kdo je kriv? Matere same.

One same podcenjujejo vzgojo svojih hčera. Dokler so majhne, jih ljubkujejo, saj so tako srčkane igrčice. Poglejte le malčke kako so oblečeni; kako se že zavedajo svojih lepih oblačil. Mati ne vidi napačice svojega ljubljence. Vse, četudi napačica ali celo napaka — je tako ljubko, tako srčkano.

Gorje pa onemu, ki bi se drznil opozoriti mater na kako napako. To bi bila velika zamera.

Deklica postaja večja, večje pa postajajo tudi napake. Iz ljubke, srčkane deklice je zrastle domišljava deklina. Kar je otrok z jokom dobil, hoče sedaj deklica doseči s svojo trmo. In mati ne more ali se ne upa odreči hčerini želji in zahtevi. Rekla mi je nekoč mati, ki je imela zelo trmasto in razvajeno hčerko: »Ona hoče in hoče! Jaz ji ne morem odreči.« Uboga mati! Manjka ti energije, nesebičnosti in tudi pedagoške izobrazbe. Mnoge matere so popustljive, ker so sebične, preveč mislijo na svojo lastno osebo in zato nimajo časa in tudi ne smisla za vzgojo svoje hčerke. Rade se pa tudi postavljajo s svojo hčerko in zato mora tudi ta imeti lepo, pristno moderno obleko. Vodi jo na vsakovrstne veselice, da jo tudi tam pokaže. Zato je tudi vedno dosti denarja. A za vzgojo svojega otroka? — Žrtvuj, kolikor moreš in raje štedi pri nepotrebnih stvarih. Saj vendar vzgajaš svojo hčerko za bodočnost, za življenje, za samostojnost. — Ti ne vidiš napak svoje hčerke, zato jo daj drugim, ki ti jo bodo vzgajali. Toda pazi, komu izročiš svoj najdražji zaklad.

Gledati moraš predvsem na higienične razmere. Deklice rastejo, se razvijajo, sede mnogo v šoli; tedaj potrebujejo zračno, svetlo in prostorno stanovanje. Zrak in solnce je najpotrebnejše. Drugo je dobra in zadostna hrana. Ne mislim na razkošno hrano, ne, le sveža, dobro pripravljena in zadostna naj bo.

Vzgojiteljica tvojega otroka naj bo vestna, nesebična, požrtvovalna, objektivna. Njeno oko naj pazi strogo, da ji ne uide ničesar. In če otroka graja, opominja ali svari, bodi hvalna vzgojiteljica — učiteljica za skrb in trud. Ne pritožuj se in ne huduj se takoj — posebno ne vpričo otrok. To pokvari vse. Ne misli, da bode življenska pot tvojega otroka vedno z rožicami posuta. Mnogo, mnogo trnja bo vmes. — Kako bo tvoj otrok prenašal vse težave in bridkosti, če ga omehkuješ in ne vzgajaš za življenje. Deklice so posebno občutljive in razvajene. Vsaka ostra beseda, vsak resni pogled jo že razburja in ogorčena se pritožuje doma, kjer najde potuho. Ne veruj vselej in vse otroku. Prepričaj se najprvo pri vzgojitelju samemu. Otroci govore mnogokrat neresnico, včasih vsled prebuje fantazije kar nevedoma, včasih pa tudi namenoma.

Predvsem naj se otrok navaja k odkritosrčnosti.

Če je otrok resnicoluben, ga lahko vzgajaš. — Lažnjiv, hinavski otrok te pa vara povsod. Odkritosrčnost, resnicoljubna, poštena, vestna, taka mora deklica predvsem biti. Vse drugo lahko izvajaš iz teh poglavitnih čednosti. Skromnost, ubogljivost, delavnost in štedljivost so posledice prvih. Le kdor pozna življenje, kdor ima stik s svetom, more vzgojiti za življenje.

Dnevne vesti.

+ Načrti, načrti, načrti... Na letošnjem katoliškem shodu so najrazličnejši kandidati za mandate nanosili toliko dobrih svetov in nauk, da je treba že precej časa, predno človek vse to prečita. Za vse potrebe življenja so imeli dobre svete. To naj se naredi in to naj se naredi in ono naj se naredi... Načrti, načrti in načrti. To se lepo sliši, pa nič ne stane. Kaj je samo dr. Adlešič nakupičil dobrih svetov. Nastale bi idealne razmere, če bi se dalo vse to uresničiti. A v življenju imajo dobri nasveti in načrti preklancano slabo ceno; nič drugega ne pomenijo, kakor pet krav za en groš! Manjka se idej in dobrih svetov in lepih načrtov. Na vagone jih je na razpolago in če bi se bil le najimimalnejši del dobrih svetov in načrtov, ki so bili že napravljani, uresničil, bi bil svet že davno še prijetnejše bivališče kakor svetopisemski paradiz. Misli in idej kako bi se to in to dalo napraviti, je v izobilju, a ž njimi ni nikomur nič pomagano. Moč in sredstva so glavna stvar. Kdor samo ve, kaj bi bilo koristno, pa ne ve

povedati, kako naj se izvrši, naj svojo modrost kar zase obrzi. Tako na pr. — da navedemo le en sam izgovor — se je dr. Adlešič zavzemal za ustanovitev stavbnih zadrug po mestih, industrijskih krajih in po deželi. Lepa je ta ideja, dobra je in tudi že zelo častitljive starosti; dr. Adlešiča še na svetu ni bilo, ko so je že propagirali. Koliko tisoč poskusov je že bilo, uresničiti to idejo, a kako malo se jih je posrečilo. Celo pri »Ljudski posojilnici« bi dr. Adlešič lahko izvedel, kako gre taka stvar. Z državnim fondom za l. 1912. je preskrbljeno za kredit takim zadrugam. To je gotovo dobra pomoč, a vendar jih ni mogoče ustvariti. Državna pomoč sama ne zadostuje, kjer ni drugih pogojev danih. Iz narodno-napredne stranke se je že poskusilo, ustanoviti tako zadrugo, pa ni šlo; socijalni demokrati bi jo gotovo tudi radi imeli, pa se še poskusa ne lotijo, ker vidijo v naprej, da se jim ne posreči; in klerikalci se tudi ne ganejo — iz istega razloga. Dr. Adlešič si to laglje predstavlja; nekako tako, kakor dijaki, kadar delajo velike načrte. Modro se drže in sklenejo, da se mora to in to storiti, ko pride pa razgovor na sredstva, odločijo »pa pritegnimo denarne zavode«. Tudi dr. Adlešič se je odločil, da za svoje načrte pritegne denarne zavode. Ob sebi se mu zdi razumljivo, da bodo dajali na stavbe takih zadrug posojila do 50 odstotkov, povrh pa še posebne olajšave pri obrestni meri. Take misli je razvijal dr. Adlešič v časih, ko počiva sploh vsa stavbniška delavnost, ker ni dobili nič stavbinskega kredita, v času, ko nihče nič ne zida, ker ne more dobiti posojila, v času tako občutnega pomanjkanja denarja, da vsled tega vse stagnira, v času visoke obrestne mere, ko dobi še na menico z najboljšimi poroki denar le tisti, ki je dobrih staršev sin! Morda se bodo te razmere kdaj še premenile in se povrnejo zopet časi, ko bodo denarni zavodi imeli toliko denarja, da bodo v zadregi, kje bi ga dobro naložili; tedaj se bo zopet odprl stavbinski kredit in tedaj bo mogoče misliti na take načrte. Danes pa so razmere take, da se mora trezno misleč človek načrtom dr. Adlešiča le smehljati.

+ **Ekscelencu gospoda ljubljanskega divizionarja fml. Kusmaneka** si dovoljujemo opozoriti tem potom na slučaj prisilniškega paznika Bučarja, ker mislimo, da mora ta slučaj zanimati najvišjega vojaškega dostojanstvenika v kranjski deželi. Paznik Bučar je bil kot rezervist poklican pod zastavo in je prebil mnogo mesecev na srbski meji. Doma je pustil ženo in dvoje otročičev. Med tem, ko je Bučar služil cesarju, se je njegovi ženi približal zapeljivec in jo poskušal izneveriti možu. Vzlic svojemu uboštvu pa je vrla žena ostala zvesta svojemu možu. V času svojega vojaškega službovanja je prišel Bučar za nekaj dni na dopust domov in je tedaj izvedel, kaj se je zgodilo. Sodniškega zadoščenja ni mogel več iskati, ker je bila stvar že postavno zastarana, zakonitega sredstva za pridobitev zadoščenja in kaznovanje pohotnika ni bilo nobenega — tako je Bučar dovolil svojim prijateljem, da so v javno posvarilo celo stvar spravili v časopise ter se je potem zopet vrnil na svoje službeno mesto ob srbski meji. Stori se je to v času, ko je bil vojak. Zdaj pa, ko se je vrnil od vojakov in zopet nastopil svoje pazniško službo, ga je dež. odbor kranjski vzel v disciplinarno preiskavo in ga suspendiral od službe, češ, da se je pregrešil proti svojim službenim dolžnostim. Nesmiselno je, da bi se Bučar v času, ko je bil vojak, mogel pregrešiti proti službenim dolžnostim prisilniškega paznika, saj v tistem času te službe sploh opravljal ni. Ravno tako je nesmiselno, da se pregreši prisilniški paznik proti svojim službenim dolžnostim, če dovoli, da spravi njegovi prijatelji v časopise stvar, ki se tiče njegovega privatnega življenja, zlasti če se gre za osebo, ki ni v nobenem službenem stiku z Bučarjem, kakor o tem slučaju za malovrednega župana v Mostah. Kar pa utedne njega ekscelencu gospoda fml. Kusmaneka v prvi vrsti zanimati na postopanje deželne odbora je to, da je dež. odbor vzel Bučarja v disciplinarno preiskavo zaradi dejanja, ki ga je storil kot vojak in da hoče izvršiti akt političnega maščevanja nad mozem, ki ga je patriotična dolžnost primorala, da je zapustil ženo v pomanjkanju ter jo izpostavil nevarnosti zapeljavanja. Da Bučar ni bil poklican pod cesarsko zastavo, bi se zapeljivec ne bil upal, približati se njegovi ženi. Bučarjeva zakonska sreča je bila v nevarnosti, ker je bil Bučar poklican k vojakom, branil se je, ko je bil še vojak — zdaj naj bo pa za to kaznovan v civilni službi? Na Kranjskem je vse mogoče,

mislimo pa, da je dolžnost vojaških krogov ščititi moža, ki ga je cesarska služba spravila v take stiske in zato smo na ta slučaj opozorili ekscelencu fml. Kusmaneka.

+ **Obiski avstrijskih Nemcev v rajhu.** Včeraj smo poročali, da je slovenske dežele osrečilo 14 članov društva »Verein zur Förderung des Deutschthums im Ausland«, katerega edini namen je pangermanska politična agitacija. Štajerski in kranjski Nemci so oficijelno pozdravili in sprejeli člane tega društva, katerega namen je združiti avstrijske nemške dežele z rajhom. Ena glavnih podpor tega društva pa je »Südmarka«. V blagajno tega društva se steka tudi največ mark, ki jih nabere »Verein zur Förderung des Deutschthums« in ki se vporablja za pomembne naše slovenskih dežel. 6. do 8. septembra bo imela »Südmarka« svoj letni občni zbor v Inomestu. 9. septembra pa se odpeljejo zborovalci v Monakovo, kjer bo zvečer veliko zborovanje in zbiranje mark za germanizacijo slovenskih dežel, ki so še vedno pod avstrijsko krono. Na tem zborovanju bo govoril tudi avstrijski deželni in državni poslanec Wastian. Značilno je, da ima »Südmarka« v Nemčiji 1500 članov. Znano je, kako so pri nas na jugu preginjali razna jugoslovanska društva, ki niso drugega zagrešila, nego da so bili njeni člani slučajno Srbi. Znano je, kako so pri nas na jugu preganjan vsesokolski zlet, znano je nadalje, kako pri nas Nemci denuncirajo vsakega posameznika, ki napravi izlet v Moskvo ali v Belgrad. Nemcem pa je dovoljeno, da napravljajo oficijelna zborovanja v Nemčiji ter tam agitirajo za društva, katerih edini namen je — pangermanska agitacija.

+ **Imenovanje.** Poljedelski minister je imenoval vinorejskega nadzornika Bohuslava Skalického v Novem mestu za vinorejskega nadzornika prve vrste ad personam v osmem činovnem razredu.

+ **Zdravniška vest.** Okrožni zdravnik v Trzinu g. dr. Majer je na lastno prošnjo premeščen v Cerklje.

— **Slike s katoliškega shoda.** V klerikalnem glasilu je bil objavljen poziv na amater-fotograf, naj bi dal svoje slike s katoliškega shoda odboru na razpolaganje. Ker je znano, da je imel odbor svojega fotografa, ki je napravil slike najvažnejših momentov, je ta poziv na amater-fotograf mairskega presenetil. Čuje se, da gospoda neče porabiti nekaterih originalnih posnetkov svojega fotografa, ker — preveč pokažejo. Vsekako bi bilo dobro, če bi se razstavila prva fotografija, predstavljajoča pri maši v Zvezdi zbrano množico. Na tej fotografiji se namreč vidi, koliko je bilo v Zvezdi in na Kongresnem trgu — praznega prostora. Prav zaradi tega ne puste te fotografije na dan. Najbrž je na tistem praznem prostoru stalo onih 40.000 ljudi, ki jih je videla uradna »Laibacherica«.

— **Narodne noše.** Prijatelj našega lista nam piše: Lepo bi bilo, da se ohranijo narodne noše in da se njih raba kar najbolj razširi. Narodne noše so bile edina lepa točka na katoliškem shodu. Pa to je bilo tudi nekaj elegantnega in nekaj pristnega. Kar pa se je izdajalo za poljsko nošo, to je dišalo po maškerači. Kostumi so bili namreč iz gledališke svile, to potrjuje vsak strokovnjak. Ne vem, kako se ti ljudje doma nosijo, a kostumov iz takega blaga gotovo ne rabijo. Tudi je vsakdo lahko opazil, da dotične dame niso imele nikakih dragulj, predstavljajočih kako vrednost. V svili — brez dragulj — to že ni pristno! Katoliški so svoje ljudi malo pognili. To so bile pa domače ženske v narodnih nošah že vse kaj drugega.

— **Kar naprej...** Pri »Slovincu« so prišli zdaj toliko k sebi, da so začeli kuhati jezo na tiste, ki katoliškega shoda niso povelicali z zastavami. Prvo serijo imen so že objavili. Čast vsem tistim, ki jih »Slovenec« napada. »Slovincu« pa kličemo: Kar naprej! Vrsta je še dolga, jako dolga!

— **Poštni spremenice v Ljubljani.** Na notico v št. 198 z dne 29. t. m. nam piše glavni poštni urad: Pri vseh tukajšnjih poštnih uradih prodajajo se od nekdanj poštne vrednotice dvojezične (nemško-slovenske) in samonemške in oddajajo na občinstvo po zahtevi te ali one. Enako morajo ravnavati privatni prodajalci. Poglej, poglej, tega pa nismo vedeli, da so v Ljubljani v rabi tudi samonemške vrednotice. Kako pa da erar ne izda tudi samoslovenskih?

— **Javen poziv.** Na dnevnem redu so pritožbe zoper postopanje delavske zavarovalnice proti nezgodam v Trstu. Naša zakonito utemeljena želja je, da se ustanovi podružnica tega zavarovalnega zavoda v Ljubljani. V tem smislu se je sprejela tudi na shodu deželne zveze kranj-

skih obrtnih zadrug zadevna resolucija. Referent na tem shodu g. Fr. Ks. Stare, sobni slikar v Ljubljani je ta predlog utemeljeval. Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu se čuti vsled tega utemeljevanja v živo zadeta. Naperila je proti g. Fr. Ks. Staretu sama, dalje njen ravnatelj g. Karel Colenc in predstojnik g. Henrik vitez Zahony radi njegovega govora točno radi prestopka zoper varnost časti. O tej točki se vrše obravnave v Ljubljani. G. Fr. Ks. Stare nastopi za svoje trditve, ki jih je izgovoril v interesu vseh slovenskih udeležencev, dokaz resnice. Inkriminirajo se glasom obtožnice naslednje besede: »Mera dolgoletnih krivic, zapostavljanja naših interesov ter brezsrčnega zatiranja naših zavarovancev, ki jih zadene težka peza pri delu, je polna do vrha ter glasno kliče po odpomoči brez daljnega odlašanja, da se našim ponesrečencem dele pičle podpore in da se jim pritrjuje, ko so prišli v nesrečo, s trdo brezsrčnostjo pripadajoče jim podpore. Pri upravi ni potrebne pozornosti in štedljivosti, kadar gre za režijske izdatke. Denar se razsiplje za nepotrebne stvari. Postopa se z vso obzirnostjo in radodarnostjo napram lažkim interesentom, zlasti onim iz Italije. Tako pa prihaja, da ima zavod navzlic trajno rastočim prispevkom, ki žulijo in garajo prizadete gospodarje in njih uslužbence, leto za letom velikanske primankljaje. Ubogim ponesrečencem in njihovim sirotam se odteguje pod različnimi pretekami na vnebovpijoč način celo one skromne podpore, ki jim gredo po zakonu. Položaj je v resnici nevarstven in kliče glasno po odpomoči. Indistrijalci in obrtniki v deželi Kranjski imajo vitalen interes na tem, da pride pri upravi delavskega zavarovanja zoper nezgode po tolikih letih krivice in zapostavljanja do rednih razmer, vrednih urejene in pravne države.« Tako se glasi besedilo obtožnice. To besedilo ni točno. Govor, ki ga je imel g. Fr. Ks. Stare je besedno pravilno natisnjen v brošurici, ki jo je izdala deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug o slavnostnem zborovanju, a vsebina je deloma identična z govorom g. Stareta. Ker nastopi g. Fr. Ks. Stare dokaz resnice za svoje trditve, prosimo vse interese, se posebej one iz delavskih in podjetniških krogov, da sporočijo konkretne slučaje, s katerimi se da g. Fr. Ks. Stareta utemeljevati — z navedbo datuma zadeve in imena ter slučaja samega na naslov zagovornika g. dr. Fran Novaka, odvetnika v Ljubljani.

— **O trgovcu Igliču,** ki ima na Mestnem trgu trgovino s papirjem in galanterijskim blagom, krožijo po Ljubljani že več dni vsakovrstne govorice, na katere se pa nismo hoteli ozirati, ker niso še potrjene. Ker pa se je zdaj stvar od druge strani spravila v javnost, smemo pač tudi mi za beležiti, kar je dogodno. Iglič je prišel svoj čas v konkurz, pa se je poravnal s svojimi upniki. Pravijo, da mu je pomagal pri tej poravnavi cerkniški župan Lavrič, ki je baže po klerikalnem običaju pri tem zaslužil lepo svoto. Pred 14 dnevi se je Iglič odpeljal na Dunaj, doma je rekel, da gre nakupovat koledarje in šolske potrebščine. Na Dunaju je bil tri dni in je ženi sporočil, da se mora peljati v Prago. Ko mu je žena v Prago pisala, ga tam niso dobili, pač pa ga je zastopnik neke češke tvrdke videl v Wernsdorfu na Češkem. To je zadnja sled o njem. Kje je sedaj, ni znano in tudi se ne ve, če je res šel v Ameriko. Igliču se je svoj čas že malo zmešalo in se je takrat obstrlel — žena in dobri njegovi znanci sodijo, da blodi po svetu in da se bo vrnil, ko mu zmanjka denarja, ali pa si bo končal življenje. Iglič je bil vedno v denarnih zadregah in si je šele pred kratkim moral izposoditi 800 K, da je poravnal neke nujne obveznosti. Kaj prida denarja torej ni mogel seboj vzeti. Najbrž ga je skrb prevzela tako, da je vse popustil in pobegnil, kajti danes zapadejo menice v znesku 10.000 K, ki jih žena ne more plačati... Iglič je sam odpotoval. »Slovenec« trdi, da ga je spremlila neka dama. Pa to je izmišljeno in se najbrž nanaša na konflikt, ki ga je imel Iglič zaradi neke dame, katere dama je pa že več kakor pred pol letom odpotovala v Ameriko.

— **Karakterni komik slovenskega gledališča gosp. Povh** je odklonil ponudbo berlinskega gledališča in sprejel povabilo zagrebškega narodnega gledališča, da gostuje dne 17. septembra v opereti »Cigan baron« v vlogi Zsúpána na angažma.

— **Osrednjega vsediljaškega podporniškega odbora seja** se vrši v soboto, 6. t. m. v mali dvorani Mestnega doma v Ljubljani ob pol 9. dopoldne; eksekutivna seja pa se vrši v petek 5. t. m. ob pol 8. zvečer v kavarni Evropa. Prosim vse gg. in tovariše gotove udeležbe.

— **Javna ljudska knjižnica »Gospodarskega naprednega društva za šentjakovski kraj«** je vsled naraščajočega obiska odprta od 16. septembra začenši po trikrat na teden in sicer vsak torek, četrtek in soboto od pol 7. do pol 9. zvečer. Občinstvo to knjižnico tudi zato rado obiskuje, ker je prijazno postrojeno in ker tudi hitro dobi zaželeno knjigo, ker je knjižnica založena z vso boljšo slovensko literaturo v več izvodih. Ker letos ne bo slovenskega gledališča, so se poslovni dnevi lahko določili na čas, ko je bila sicer gledališka predstava. Vabimo tem potom vsakogar, da pošilja svoje otroke, vajence, pomočnike v to knjižnico ter da jo priporoča povsod v še čim večji obisk. Izobraženo ljudstvo je bodočnosti naša! Vstop v knjižnico ima vsakdo.

— **Osrednji vsediljaški podporniški odbor v Ljubljani** naznanja, da se vrši II. seja O. V. P. O. v Ljubljani dne 6. septembra ob 9. uri dopoldne v mali dvorani Mestnega doma, eksekutivna pa poprej, točno ob 8. uri zvečer v restavraciji pri Novem svetu.

— **Pri obravnavi proti obsojenemu Sajovicu** se je govorilo, da je bil Sajovic svoj čas tudi pomožni uradnik pri tajniku S. L. S. dr. Rožiču. Gosp. dr. V. Rožič v Železnikih nasprosi konstatirati, da Sajovic ni nikdar služil pri njem in da ga sploh ne pozna. Potem je Sajovic služil kot pisarniška pomoč pri poznejšem tajniku dr. M. Božiču.

— **Iz Ljubljane je izginil** baže že v četrtek tukajšnji mizar Robert Parzer, ki je imel v Kolodvorski ulici svoje mizarstvo. Zapustil je precej dolgov in ženo z dvema otrokoma. Ker je odšel v slabi obleki, domnevaljo, da je izvršil samomor. Za rodbino so te dni med Nemci nabirali.

Pozor lovci! Tekma fermačev dne 8. septembra se ne vrši v Domžalah, ampak v Mengšu, in sicer po tem - le sporedu: a) ob pol 9. zjutraj sestanek v gostilni »pri Gregorcu«; b) ob 9. dopoldne ogled k tekmi prijavljenih psov in žrebanje vrstnega reda; c) ob pol 10. dopoldne pričetek tekme; d) od 12.—2. popoldne odmor »pri Gregorcu«; e) ob 2. popoldne nadaljevanje tekme; f) ob 6. zvečer konec tekme; g) ob 7. zvečer razdelitev daril in tovariški večer »pri Gregorcu«. — Odhod vlakov iz Ljubljane (šišenski kolodvor) ob 7. uri 32 minut zjutraj, ob 11. uri 30 minut dopoldne in ob 3. uri 12 minut popoldne; prihod v Mengše: ob 8. uri 25 minut zjutraj, 12. uri 46 minut popoldne in ob 4. uri 06 minut popoldne. Odhod vlakov iz Mengša: ob 1. uri 48 minut, 5. uri 19 minut popoldne in ob 9. uri 40 minut zvečer; prihod v Ljubljano ob 2. uri 41 minut popoldne, ob 6. uri 15 minut in ob pol 11. zvečer. Razen tega pa bo vozil tudi avtomobil, in sicer je prostora za 20 oseb; kdor se želi odpeljati z avtomobilom, naj pride ob 7. zjutraj pred kavarno »Evropa«. Vožnja z avtomobilom stane 3 K v Mengeš in nazaj. — Vabimo še enkrat vse lovce in prijatelje lova, da se te prireditve vsaj kot gledalci udeležijo. Po priglasenih tekmovalcih soditi, bo tekma izredno zanimiva. — **Imetelje psov** pa je posebej opozarjamo na to, da tekmujejo lahko tudi taki psi, ki nimajo še rodovnika; to pa le v tem slučaju, ako odgovarjajo plemenskim znakom in je upati, da se čisto pokolenje naknadno dokaže. O tem odločujejo sodniki. — Zato na svidenje dne 8. septembra v Mengšu.

Znanemu Matiji Pogorelcu iz Planine pri Rakeku bi se bila pripetila 11. avgusta v severno - ameriških gorah kmalu velika nesreča. Ko je na svojem kupčiskem potovanju trgal potoma razne cvetke, bi ga bila pičila gotovo kača - klopotača, ako bi ga ne bila opozorila sama s skrtanjem sedmih repnih obročkov na pretečo smrtno nevarnost, da je odskočil v stran v hipu, ko bi bil drugače stopil na njo. — Prepariran rep ubite strupenice bodo ogledovali svoječasno šolarčki v domovini, g. Pogorelec bo pa še nabiral po Ameriki cvetlice, pa tudi prispevke za našo Ciril - Metodovo družbo in druge dobrodelne namene, kakor dosedaj.

Raziskavanja v dolenskem Krašu. V letošnjem poletju so se vršila po Prezidskem, Ložkem, Dobropoljskem, Koranjskem in Luškem polju ter po dolini Krke hidrološka in geološka raziskavanja. Izmed raziskanih objektov je bil posebno zanimiv vodopad v 74 m globoki Žiglovici v Mali Gori med Ribnico in Dobropoljem, dve ledeni jami v Veliki Gori med Ribnico in Loškim Potokom in prehistorična najdba okostja nekega rogljarja, najbrže losa. Za razjasnjenje hidroloških zvez Koranjske doline z nad njo in pod njo ležečimi kraji Slivnico, oziroma Ložem in Krko se je izvedlo več barvalnih poskusov, od katerih so se nekateri z uspehom posrečili. Udeleženo društvo za raziskavanje podzemskih jam v Ljubljani je potom svoje dolenske

sekcije od pomladi t. l. do pretečenega tedna zopet preiskalo 50 jam. Nekatero izmed teh so prav zanimive, tako iz hidrološkega, kakor tudi morfološkega stališča. Popis večine teh jam je priobčen v uradnem listu. V pretečenem tednu so se udeležili ekspedicije državni geološki zavod potom c. kr. sekcijskega geologa dr. Lukas Waagena, deželni hidrološki oddelek potom nadinž. Karel Picka in društvo za raziskavanje podzemskih jam v Ljubljani je zastopal učitelj Pavel Kunaver. Razen tega so se udeležili raziskavanj c. kr. sekcijiski geolog dr. Karel Hinterlechner z Dunaja, c. kr. stavbni svetnik Julij Hilbert iz Ljubljane, Bogumil Brinšek, učitelja Ivan Michler in Ivan Tavčar ter visokošolci I. Rus, Alojzij Tavčar, Stanko Tominšek in Srečko Vizjak.

Kinematograf »Ideal« Ker se je drama »Skrivnosti medvedje globeli« pokvarila, predvajata se mesto nje dve krasni drami: »Japonsko bodalo« in »Mali prodajalec marionet«. Ostali spored je jako zanimiv. Posebno velik smeh vzbuja burka »Morice in njegov prijatelj« s Princem v glavni vlogi.

Zaročnica (I Promessi Sposi), krasen, veleznanimiv film po romanu Aleksandra Manzoni, pristeva se med prve umotvore na polju kinematografije. Krasna, velefina oprema, slikovite noše ter fino sestavljena uprizoritev, je dosegla odobravanje vsakega umetnika - strokovnjaka, ki je imel priliko, ogledati si to krasno sliko. Sestava filma je zahtevala mesece in mesece trudopolnega dela in študiranja ter požrla ogromne vsote. Pretresujoči so prizori dvajnika kuge v Milanu. Čutimo grozopolno vpitje in smrtni boj nesrečnih žrtev te grozne bolezni, vidimo, kako duhovniki prinašajo zadnjo tolažbo med bolnike in kako zdravniki neustrašeno lajšajo bol nesrečnežem, dalje vso revščino, lakoto, smrt in grozopolno delo grobokopov. — Sestava pokrajini odgovarja v celem romanu in se predvajajo prizori v krasnih, slikovitih pokrajinah ob Lago di Como, v Monzi in Milanu. Glavne vloge igrajo prvi italijanski umetniki. — Ta krasen, napeto pozornost vzbujajoči film se predvaja v kinematografu »Ideal« od sobote do torka pri vseh predstavah in bo nudil gledalcem izreden užitek. Cene za ta film so malenkostno zvišane. — Predstave trajajo dve uri in se vrše ob 3., 5. popoldne in ob 7. in 9. zvečer.

S trga. Danes sta dva Vipavca pripeljala na trg 105 škatalj sadja in grozdja. Trg je bil zelo živahen pri sadju, kjer je bilo postavljenih 172 košar raznega domačega sadja. Perutnine je bilo 73 kurnikov, jajc pa 33 košar. Sadje so prodajali: jabolka, debela, 4 za 10 vin., češnje 10—12 za 2 vin., hruške 2 za 2 vin., slive 3 za 2 vin., maline 1 kg 40 vin., jajca komad 8—9 vin., piščanci par 2 K 40 vin., raca 2 K 30 vin., kokoš 2 K 30 vin., golob 50 vin. Krampirja na drobno je bilo 16 za 10 vin., kumare so prodajali komad po 8 vin., solata pa je bila po navadnih cenah 2 za 10 vin. Krampirja je bilo na prodaj 14 vozov ter se je prodajal 100 kg za 6 K. Domačega zgodnjega zelja je bilo na trgu 8 voz, katero so prodajali 100 glav za 8 K.

Najdena je bila v nedeljo na poti iz St. Vida proti Ljubljani damska denarnica z majhno vsoto denarja in zastavnim listkom. Izgubitelj naj se zglaš pri gosp. St. Florjančiču v tiskarni Kleinmayr & Bamberg.

Opozoritev. Današnjemu listu je priložen propekt poznane veletvrdke M. T o m e c v Humpolcu in lahko prav toplo priporočamo svojim p. n. naročnikom nakup modernega in trpežnega blaga za moške in ženske obleke pri ti tvrdki.

Narodna obramba.

K veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Domžalah bode vozil skupščinarje poseben vlak, dne 8. septembra. Odhod iz Ljubljane ob pol 10. dopoldne, na Ježici postoji vlak in odpelje naprej ob 9.43, prihod v Domžale ob 10.11. Radi male daljave se vožnja ni znižala. Vabimo vse družbine prijatelje, vse zavedne Slovence, pa tudi one, ki še nimajo pravega spoznanja o veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda, da se udeležijo letošnje velike skupščine in njej sledeče veselice v Domžalah kar najštevilneje. Udeležba bodi tolika, da bode zborovanje napravilo vtisk onih lepih slovenskih taborov iz dobe narodne probuje.

Moška in ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Logatcu naznanjati svoj redni občni zbor, ki bode v četrtek 4. t. m. zvečer ob pol 9. v gostilni g. Ivan Riharja v Gor. Logatcu z običajnim dnevnim redom. Prosi se velike udeležbe. **Ciril - Metodova podružnica v Zireh** je imela v nedeljo 24. avgusta

v Sokolskem domu veselico, ki je uspela dokaj povojno. Posetili so jo v precejšnjem številu za Ciril-Metodovo družbo vneti žirovci, častna pa je bila udeležba vrlih ledincev, ki so znani po svojem vnetem delu in poštrevnosti za narodno stvar. Hvala jim!

Podružnica v Tomaju je poslala družbi sv. Cirila in Metoda 12 K 71 v. Tamošnje pevsko-bralno društvo »Tomaj« je ob izletu v Štorje nabralo na dražbi ene smodke v gostilni g. učitelja Bekarja vsoto 12 K 71 v. K tolikemu uspehu te dražbe pripomogla je posebno znana rodoljubka ga. Gromova iz Trsta.

Prosveta.

Poslovilni večer gospe Danilove. In tako je torej prišlo, da se je gospa Danilova, ena prvih umetnic slovenskega gledališča, ki je z njim vzrasla in ob njegovem razcvetu visoko dvigala Talijin prapor, morala od nas posloviti. Tragično je to, in za našo mlado kulturo neveselo znamenje, ako pade nanjo smrtna slana, še predno se je razvila v polno, krepko življenje. — Za svoj poslovilni večer si je izbrala gospa Danilova Rovettovo psihološko dramo »Nepošteni«, ki posega globoko v socialno rano in skriva temne strani modernega življenja z njegovo tragiko in obupno propadlostjo. Igrala je Elizo, nezvesto in lahkomisljeno ženo Karla Mortija, zelo diskretno, s finim čutom in elegantno gesto, ki nikjer ne prehaja v vreščeco pretiranost in neresnično pozo. Predstavila je Elizo ne kot rafinirano pohotnico in zakonolomko, ki jej je samo do uživanja in vročih strasti, temveč kot nesrečno, lahkomisljeno mlado ženo, ki v hipni zabli v prvem navalu strasti pade v roke postarnemu zapeljivcu, ki jo najbolj omami z zlatom in potegne v pogubo. Gospa Danilova je tekom let v najrazličnejših vlogah klasične in moderne smeri pokazala mnogo pristne igralske umetnosti, znala se je potopiti v psiho salonske dame in priproste delavske žene ter je zlasti v poslednjih vlogah dosegla najlepše uspehe. Zato je bil samo čin hvaležnosti, ako ji je občinstvo ob njenem slovesu pozdravljalo z odkritosrčnim in gorkim priznanjem ter jej izročilo za spomin velik lovorec venec. Naj bo to priznanje simpatični in preljubljeni umetnici, ki nas je toliko in toliko večerov zabavala ter nam preskrbelo obilo čistega užitka, v majhno plačilo njenega truda. — Elizinega moža, Karla, je igral gosp. Skrbinek premišljeno in z realistično doslednostjo in globokim razumevanjem svoje vloge. Karlov značaj se mi sicer v drami ne zdi popolnoma verjeten, ali gosp. Skrbinek ga je znal motivirati in je napravil lep in logičen prehod iz prezaupljivega moža v varanega nesrečnega, ki mu usoden slučaj odpre oči, da spregleda nevero svoje žene in jo hoče zadaviti v srašni bolečini goljufane srca. — Jako dobra je bila gospa Bukšekova v vlogi gospe de Fornaris, tihe in nesrečne žene, ki trpi vsled krivde svojega moža in se žrtvuje zanj z žensko ljubeznijo in samozatajevanjem. Igrala je čustveno in resnično. Prav harmonično so se podali v skupen okvir gosp. Danilo, ki je igral zapeljivca Sigismunda, gosp. Peček kot literat in lahkomisljen oče svoje hčere Elize, ga. Juvanov, gosp. Molek, gosp. Štrukelj in gđc. Mira Bukšekova. — Gledališče je bilo v parterju čisto zasedeno, samo lože so ostale večinoma prazne. — Bil je lep večer in razšli smo se z željo in nado, da se v oktobru zopet vidimo v slovenskem gledališču.

Koncert »Zaveze avstr. jugosl. učit. društev«. (Nekaj črtic o skladateljih, zastopanih v sporedu tega koncerta.) **Mili Balakiev**, roj. l. 1837. v Nižnjem Novgorodu, je bil odlični ruski pianist in sodoben slavnega ruskega virtuoz Antona Rubinstein. Kot komponist je bil odločen zagovornik in pospešitelj narodnega duha v glasbi in nasprotnik vseh tujih vplivov, osobito nemškega, na domačo glasbo. Kot tak je postal jako važen činitelj v razvoju ruske glasbe s pristnim narodnim značajem. Bil je ustanovitelj in ravnatelj glasbene šole v Peterburgu. Od 1867—1870 je bil nastavljen kot dirigent ruskega glasbenega društva in od l. 1883 do 1895 kot dirigent dvorne pevske kapele, Balakiev ima mnogo zaslug za zbiranje ruske narodne pesmi in je l. 1866 tudi izdal zbirko takih pesmi. Njegove skladbe so med nami malo znane, med Rusi pa zavzema na koncertnem odru odlično mesto. Njegova orientalska fantazija »Islamey« je zgrajena na jako markantnem triolskem motivu. V vednem variranju tega motiva jo razvija v blestem klavirskem stavku do mogočnega sklepa prvega dela. — Drugi del fantazije prične z novim, mirnim motivom, ki se vzpne v krasnem, melo-

dioznem stavku do mogočne višine, kjer se nam v uprav orkestralnem blesku pokaže drugi motiv. Zmagovito se preljuje veličastni melodični tok zopet v motiv prvega dela. Tu sledi delna ponovitev prvega dela, toda še z večjim stopnjenjem, narkar se pozpne skladba v močnem stopnjenju v zadnji del, poln veličastnega zmagoslavlja. — **Henrik Wieniawski**, ruski violonist, je bil rojen 1835 v Lublinu. Po dovršitvi svojih študij na pariškem konservatoriju je potoval kot virtuoz po Evropi in Ameriki. Po zaključitvi teh turnej (1850—1874) je bil imenovan profesorjem na konservatoriju v Bruslju. Čez 2 leti je zapustil to mesto in zopet prišel s koncertnim potovanjem. Umril je v Moskvi l. 1880. Kot komponist ima zelo častno mesto v svetovni violinski literaturi. Poleg mnogih drugih skladb za violino sta slavnostna dva violinska koncerta s spremljevanjem orkestra. D-molovi koncert, ki se bo izvajal na Zavezinem koncertu, je lahko umljiva in melodijska, iz 3 stavkov obstoječa skladba. — **Peter Čajkovsky**, roj. 1840. v Volkinski, gubernement Vjatka, je študiral najprej pravoslovje, pozneje pa se je posvetil popolnoma glasbi ter umrl 1893 kot profesor konservatorija v Peterburgu. Prištevava se najnadarnejšim in najizobrazenejšim novjšim ruskim skladateljem. Njegove skladbe se odlikujejo po pretresljivi melodiki in globoki nežnosti. Znanе so njegove simfonije (zlasti VI.), takisto njegove opere »Onegin«, »Pikova dama«, »Macepa«, »Jolanta«. Komponiral je tudi violinske in klavirske koncerte ter mnogo krasnih samospevov. — **Emil Adamič**, sedaj c. kr. učitelj v Trstu, je bil rojen 25. dec. 1877. na Dobrovi pri Ljubljani. Z 10 leti je že pel na koro v cerkvi pri Sv. Petru v Ljubljani, sedaj kot v pokouju živeti nadučitelj, organist. Nekaj let je študiral v gimnaziji, potem pa vstopil na učiteljsko. Že tam je vodil tamburaški zbor »Zvezda«, ki mu je napisal mnogo glasbenih kosov. Na učiteljsko so mu bili glasbeni učitelji v klaviru in teoriji Sokoll (ta mu je dal, da se zaradi samostojnosti, ki jo je mladi, talentirani Adamič že takrat kazal, maščuje, v klaviru ponavljajni izpit!), v violini Gerstner, pozneje pa v harmoniji in harmonijoslovju Cerin. Šele zadnji mu je vcepil veselje do glasbe (ker je bil Slovenec in ga je umel. Op. pisca). Vendar se je naučil na učiteljsko zelo malo. Glavno znanje si je pridobil šele s samoučenjem. Kot učitelj v Zagorju ob S. se je pečal s pevovodstvom, do katerega pa ni imel nikoli pravega veselja. (Do tu so po Novih Akordih, letnik XII., stran 20). Pomanjkanje lahkinih, melodijskih in v narodnem duhu zloženih zborov ga je napotilo, da je pričel skladati take zборе. In v teh je res neprekosljiv! Koga ni očarala njegova prekrasna »V snegu« (Hribi še beli so, rože še ne cveto...). S kakim polnim občutkom smo tenorji peli: »Samo moje srce, žalostno boje...« Kdo ne pozna njegove srčkane »Petnajst let«? (Moja ljubica šteje 15 let...) — S takimi skladbami je navdušil Adamič ne le pevske zборе, ampak tudi poslušalce. In zakaj? Ker je znal ubrati narodno — srčno struno. Adamič je naš velenadarjen, ne le najpogostejši, ampak tudi vedno napredujoči skladatelj, ki je pred 11. leti pričel z lahkimi, lepimi mešanimi zborom »Lipa«, a se vsled nadarjenosti in neumorne priprave povzpelo do zborov, ki jih v moderni slovenski glasbi štejemo med najboljše (Ecce dolor — Kralj Matjaž [še v rokopisu]). Novim Akordom je od početka zvest, vztrajen in posebno čislani sodružnik. O tem bi nam urednik g. dr. G. Krek znal marsikaj povedati! — Napredno učiteljsvo je lahko nanj ponosno, rekoč: »Naš je!« — **Oskar Dev**, sodnik v Kranju, se bavi že od mladih let z glasbo. Sam navdušen in izvrsten pevec, je znal povsod, kjer je služboval, navdušiti tudi zmožne slovenske pevce in pevke za slovensko pesem, ter jih vadi petja, zlasti slovenskih narodnih pesmi, ki jih je mnogo nabral in lepo harmoniziral (glej: Slov. nar. pesmi. I. 1906. zal. L. Schwentner) in »Koroške slov. nar. pesmi«, izdala »Gl. Matica«. — Ta je izdala tudi že več njegovih ljubkih samospevov (Pastirica, — Kangljica, — Snegulčica) in nekaj zborov. (Hrepenenje — Tihi veter od morja). — **Josip Hatze**, nadarjen mlajši hrvaški skladatelj, čigar skladbo »Noč na Uni« za mešani zbor, s tenorskim samospevom in spremljevanjem orkestra je izvajalo hrvaško pevsko društvo »Kolo« na koncertu 6. novembra 1909 v Ljubljani. V zagrebškem hrvaškem narodnem gledališču so izvajali 21. marca 1911. njegovo enodejansko opero »Povratak«. Uglasbil je tudi več lepih samospevov. — Z.

Koncert slov. pevskega društva »Ljubli. Zvon« in kamm. sal. orkestra v Kamniku. dne 7. septembra t. l. Mešani zbor »Ljubli. Zvona« si je izbral za ta nastop najrazličnejše skladbe. Pred vsem bo izvajal St. Mokranjevc II. šopek »Srbskih narodnih pesmi«. Sedaj so aktualne: naša dolžnost je, da spoznamo umetniški narodni življenjski hrabrih bratov Srbov. Tudi slovenska narodna pesem bo zastopana in sicer po Devovi »Vigred se povrne«, ki jo v zadnjem času večkrat pojo kot nagrobnico. Med Adamičevimi skladbami bo najbolj zanimiva še neobjavljena, le od »Ljubli. Zvona« parkrat z velikim uspehom izvajana »Mlad junak po vasi jezdil«, skladba jugoslovanskega značaja, s kanonom, menda prvim v slov. zborovski literaturi. Na sporedu sta dalje istega skladatelja poreden, živahen, šegav zbor »Ptička« in globokoobčutna že večkrat peta, krasna pesemca »V snegu«. Tem izvrstnim in hvaležnim zborom se pridružio še obupana Ferjančičeva »Tone solnce, tone«, ljubezniva dr. G. Ipavčeva »Lahko noč« in vesela dr. Schwabova »Še ena«. Iz vsega je razvidno, da bo dolgi spored zadovoljil poslušalce: stare in nove skladbe in vse vredne, da jih kamniško občinstvo sliši. Začetek koncerta ob 5. popoldne. Vstopnina 1 K za osebo. Obilno udeležbo najtopleje priporočamo!

Razne stvari.

* **Avtomobilska nesreča.** Iz Nashville poročajo: Pri avtomobilski tekmi je en voz izgubil kolo, vsled česar sta se dva avtomobila prevrnila. Dva šoferja in dva mehanika sta bila usmrčena.

* **Neurje na Ogrskem.** Iz Budimpešte poročajo: Ker se je odtrgal oblak, je bila občina Gyergyorenete popolnoma poplavljen. Vse hiše so se razrušile. Do sedaj so potegnili pet mrtvih izpod razvalin. Ljudstvo, ki je brez strehe, je zbežalo v gorovje.

* **Velika tatvina.** Iz Benetk poročajo: V petek ponoči je prišel k tukajšnjemu policijskemu ravnatelstvu princ Serg. Urusov v spremstvu tolmača. Princ je izjavil, da je bil na poti z Dunaja v Benetke okraden. V nekem dunajskem restavrantu se je seznanil z neko damo ter jo povabil, naj ga spremlja v Benetke, kar je tudi sprejela. Ko sta bila med vožnjo sama v kupeju, mu je ponudila kozareček likerja. Princ Urusov ga je izpil, nakar pa je takoj zasul ter se zbudil šele blizu Benetk. V svoje največje začudenje je zapazil, da je izginila njegova spremljevalka. Z njo pa je izginil tudi briljantast prstan v vrednosti 120.000 kron, ki ga je imel v kovčegu; nadalje zlata, z dragimi kamni vložena ura in zlata verižica. Prstan je dal njegovemu dedu ruski car. Policija je takoj to sporočila avstrijski oblasti.

* **Kolera.** Iz Zagreba poročajo: Do predvečernjega opoldne so deželni vladi naznanili 15 novih slučajev kolere, in sicer v krajih Jurdanovac, Kuzmin in Novi Karlovci. — Iz Bukarešte poročajo: V tukajšnjem ciganskem delu mesta se je prigodilo pet slučajev kolere. Ves del mesta je policijsko zaprt. V Bobrinu so zboleli štirje vojaki na kolero. Dva sta umrla. — Iz Brajele poročajo: Na nekem parniku je v nedeljo zbolel na kolero neki Turek, ki je tudi umrl. — Iz Petrograda poročajo: Mesto Cherson so proglasili kot od kolere ogroženo. — Iz Budimpešte poročajo: Sanitetnemu oddelku notranjega ministristva se poroča, da so v vasi Kiszolyva, komitat Bereg, zbolele štiri osebe na sumljivih znakih. Dve osebi sta umrli. Bakteriološka preiskava je dognala kolero. Notranje ministristvo je tja poslalo sanitetnega nadzornika. — V občinah Szolyva in Volosz so dozdaj dognali 25 slučajev kolere.

Telefonska in brzojavna poročila.

Štajerski deželni zbor.

Gradec. 3. septembra. Namestnik Clary je v zadnjih dneh ponovno konferiral z voditelji nemških strank glede delazmožnosti štajerskega dež. zbora. Vsi so bili v principu za to, da se deželni zbor skliče še to leto. Najbrže se skliče decembra, če bodo do takrat že izvršeni državni odkazi deželam.

Gessmann.

Dunaj. 3. septembra. Dr. Gessmann je odklonil ponudeno mu mesto deželnega odbornika, ki je bilo izpraznjeno vsled smrti poslanca Schneiderja.

Upravna komisija na Češkem.

Praga. 3. septembra. »Prager Tagblatt« se pritožuje, češ, da se upravna komisija pri imenovanju uradnikov v nadzorstvo pivovaren

ni držala narodnostnega ključa. Ba je med konceptnimi uradniki ni nobenega Nemca in med pisarniškim uradniki samo eden.

Praga. 3. septembra. »Narodni listy« poročajo z Dunaja: V tukajšnjih političnih krogih izjavljajo, da vztraja vlada na tem, da se reši zadeva volilne reforme z vpeljavo četrte kurije za one, ki do sedaj niso imeli volilne pravice. Volitve v četrto kurijo naj se vrše na nedeljo.

Plzeň. 3. septembra. Na nekem volilnem shodu je izjavil poslanec Baxa, da stoji Čehi na stališču, da so pravna pogajanja z Nemci, če se naj pri tem žrtvujejo narodne manjšine, popolnoma nemogoča.

Proti klerikalnim hujskačem.

Liberec. 3. septembra. Povodom ustanovne slavnosti »Katoliške ljudske zveze« v Libercu je prišlo do protiklerikalnih demonstracij. Magistrat je prepovedal obhod klerikalcev po mestu. Po blagoslovljenju zastave so poskusili klerikalci priti v vrstah do strelskega doma. Nemški nacionalci pa so jim zastavili pot in jih sprejeli s klici »fej!«. Prišlo je do spopadov dokler ni posredovala policija.

Kompromis med Čehi in Nemci.

Brno. 3. septembra. V Kanicah pri Brnu so sklenili Čehi in Nemci kompromis, ki zagotavlja Čehom zastopstvo v občinskem svetu in proglasitev javnosti češke meščanske šole.

Poljska ljudska stranka proti duhovniškim zlorabam.

Dunaj. 3. septembra. V resoluciji Poljske ljudske stranke, nekdanjih prijateljev kranjskih klerikalcev sprejeti na zborovanju v Krakovu se nahaja zanimiva točka proti duhovščini, ki pravi: Obsojamo boj, ki ga vodi duhovščina proti onim slojem poljskega naroda, ki pripada Poljski ljudski stranki. Vzrok za ta boj leži samo v stremljenju duhovščine obdržati ljudstvo v političnem tlačanstvu in ovirati, da dobi ljudstvo samostojnost. Da se v bodoče prepreči taka škodljiva nasprotstva med klerusom in verniki zahteva stranka:

1. Izpremembo patronatskih pravic, ki igrajo na Poljskem veliko vlogo na ta način, da dobe prezencijsko pravico župljani.
2. Revizijo določb o cerkvenih pristojbinah.
3. Oživljenje v zakonu predpisanih nadzorovalnih komitejev, sestavljenih iz župljanov.

Te resolucije vzbujajo tem večjo pozornost, ker so smatrali svoj čas Poljsko ljudsko stranko za poljsko frakcijo vseavstrijske krščansko-socialne stranke.

Predsednik bosanskega sabora v Šlu.

Išl. 3. septembra. Predsednik bosanskega sabora poslanec Mandić je prišel včeraj popoldne sem, ter je dolgo konferiral s skupnim finančnim ministrom Bilinskim.

Galicija.

Lvov. 3. septembra. Namestnik dr. Korytowski bo predlagal za galicijskega deželnega maršala dosedanjega deželnega maršala grofa Adama Goluchovskega in za njegovega namestnika grško - katoliškega škofa v Przemyslu Czerchowicza.

Cesar.

Budimpešta. 3. septembra. »Az Est« poroča, da pride cesar koncem septembra v Gödöllő.

Andrassyjeva stranka.

Budimpešta. 3. septembra. V vladnih krogih se govori, da se namerava Andrassyjeva stranka udeleževati sej poslanske zbornice, če se izpremeni sedanja organizacija parlamentarne straže.

Ogrski ministrski svet.

Budimpešta. 3. septembra. Danes dovoljene se je vršil prvi ministrski svet po počitnicah. Prisotni so bili vsi ministri. Bavi se je s tekočimi zadevami, predvsem z vprašanjem podporne akcije za pokrajine, prizadete po vremenskih neizodah in s hrvaško krizo. Trgovinski minister je predložil nov načrt železničarske pragmatike, ki naj tvori podlago za nadaljna pogajanja s hrvaško koalicio.

Kitajsko posojilo.

Dunaj. 3. septembra. Niževavstrijska eskomptna družba, Kreditanstalt in Länderbank so prevzele od kitajske vlade 1.200.000 šestodstotnih zakladnih bonov s povprečno štiriletno vrednostjo. Posojilo se je sprejelo na temelju pooblastila generalne skupščine ter so se določili kot specialna garancija letni dohodki iz prenosa nepremičnin. Večji del tega posojila se porabi za 3 križarke kitajske vojne mornarice, ki jih zgradi Cantieri navale v Tržiču skupaj s Skodovimi tovarnami.

Dogodki na Balkanu.

Demarša velešil v prilog Albancem v Belgradu.

Belgrad. 3. septembra. Zastopniki velešil so storiili včeraj pri začasnem voditelju zunanjega ministristva poslaniku Spalajkoviću skupno demaršo. Zahtevali so, naj srbska vlada dovoli albanskemu obmejnemu prebivalstvu svobodno posežanje trgov v Dibri in Djakovici, ker je to za gospodarski razvoj obmejne Albanije neobhodno potrebno. Poslanik Spalajković je odgovoril, da je Srbija samo ob sebi umevno pripravljena, dovoliti posežanje trgov pod pogojem, da se Albanci podvržejo srbskim zakonom, kakor je to ob sebi umevno od strani srbskih podanikov samih.

Bolgarska in Turčija.

Carigrad. 3. septembra. Otomanski delegati za pogajanja med Turčijo in Bolgarsko oficijalno še niso imenovani. Gotovo je samo, da je določen bivši turški poslanik na Cetinju Alfred Rostem Bilinski beg za delegata.

Sofija. 3. septembra. General Savov in bivši poslanik v Belgradu Tončev sta imenovana za bolgarske delegata za pogajanja s Turčijo. Bolgarski delegat pri mirovnih pogajanjih v Bukarešti, Radev, je bil imenovan za bolgarskega poslanika v Bukarešti.

Sofija. 3. septembra. Bolgarski delegati za direktna pogajanja s Turčijo dospe najbrže že danes v Carigrad.

Dunaj. 3. septembra. Turška vlada je obvestila velešile, da se prično oficijozna pogajanja z Bolgarsko. — Bolgarski odposlanci so prispeli danes v Carigrad. Prva formalna seja se vrši najbrže že danes, jutri preide konferenca v meritum.

Dunaj. 3. septembra. Diplomatični krogi upajo, da se bodo pogajanja med Bolgarsko in Turčijo kljub velikim težkočam ugodno končala. Najbolj vznemirja tu dejstvo, da Bolgarska še do sedaj ni zasedla krajev na desnem bregu Marice, vsled česar se je bati nemirov, ki bodo neugodno in ovirajoče vplivali na potek pogajanj.

Sofija. 3. septembra. Ministrski predsednik se je izrazil napram časnikiarjem, da bo prva zahteva bolgarskih delegatov v Carigradu, da Turčija nemudoma izprazni desni breg Marice. Če Turčija tega ne stori, se bodo pogajanja prekinila in delegati se vrnejo v Sofijo.

Demobilizacija črnogorske vojske.

Cetinje. 3. septembra. Kralj Nikolaj je sprejel včeraj s princ, dvornimi in državnimi dostojanstveniki v Kolašinu na slovesen način črnogorsko armado, vračajočo se iz Makedonije. Danes je bila proglašena demobilizacija.

Bolgarsko posojilo.

Dunaj. 3. septembra. Med bolgarsko vlado in konzorcijem avstrijskih in ogrskih bank se vrše pogajanja zaradi preduma na poznejše posojilo. Predum naj bi znašal 30 milijonov frankov. Za posojilo se potegujejo hiša Rothschild, sedem dunajskih bank in tri budimpeštanske banke. Pogoj za predum je, da se Bolgarska sporazume s Turčijo.

Maščevanje.

Sofija. 3. sept. Bolgarska vlada je sklenila, da opusti l. 1898 na Cetinju ustanovljeno bolgarsko poslaništvo in da zato ustanovi novo bolgarsko poslaništvo v Valoni za kneževino Albanijo.

Posojilo Turčiji.

Carigrad. 3. sept. Dette publique je sklenila dati turški vladi 250.000 turških funtov preduma.

Železniška zveza med Srbijo in Bolgarsko.

Belgrad. 3. sept. Danes se je pričel zopet direktni železniški promet med Belgradom in Sofijo.

Grška demobilizacija.

Atene. 3. sept. S kraljevim ukazom je bilo glavno taborišče razpuščeno in generalni štab je zopet prevzel svoje posle. Rezervni letniki 1901 do 1908 se takoj odpuste.

Grki in Bolgari.

Atene. 3. septembra. Listi poročajo, da je bolgarska vlada nakupila vse delnice železnice Solun - Dedegagač. Opozicijski listi napadajo grško vlado, da ni znala preprečiti tega nakupa, vsled česar so Bolgari še nadalje faktični gospodarji vzhodne Makedonije, iz katere jih je s tolikim naporom iztisnila grška armada.

Železniška nesreča.

Belgrad. 3. septembra. Na progi Niš - Vranje je treil vojaški vlak iz Vranje v tovorni vlak s praznimi vozovi. Pet vojakov je bilo ubitih, mnogo težko ranjenih.

Nesreča na kolodvoru. Danes dopoldne je prispel na južni kolodvor transport vojakov iz Hercegovine in je bil namenjen na Koroško. Pavel Pronek od 9. topničarskega polka je prišel med odbijača, ki sta ga popolnoma zmečkala. Prenesi so ga v mrtvašnico.

Društvena naznanila.

Sokolska župa Ljubljana I. naznanja svojemu članstvu, da se v smislu sklepa zveznega odbora udeleži po možnosti zleta ljubljanske župe na Vrhniki dne 7. t. m. Župno predstvedstvo prosi osobito vžupljena društva iz Ljubljane in okolice, da se udeležijo v čim večjem številu obenem pa izreka nujno željo, da naj omenjena društva svoje, za prihodnjo nedeljo nameravane prireditve, preložijo na eno poznejših nedelj! — Predsedstvo Župe Ljubljana I.

Posebni vlak na Vrhniko. Južna železnica je sporočila, da zaradi slabih gmotnih razmer ne more znižati vožnje za posebni vlak iz Ljubljane na Vrhniko in nazaj. Vlak bo pač vozil ob naznačenem času, cene pa ostanejo navadne.

»Sokol I.« je sklenil v svoji zadnji odborovi seji, da pošlje večjo deputacijo 7. t. m. k razvitju prapora br. društva v Trzinu, sicer pa da se udeleži v čim večjem številu zleta na Vrhniki.

Kolesarska dirka, ki je priredili dne 14. septembra društvo klub slovenskih kolesarjev »Ilirija«, je od deželne vlade dovoljena. Vabijo se vsi člani kakor tudi interesenti, da se udeležijo sestanka v četrtek 4. t. m. v restavraciji »Narodnega doma« v svrhu natančnih informacij. Sestanek se vrši ob 9. uri zvečer.

Nogometna tekma »Croatia«, Zagreb — Ilirija rezerva. Kakor smo že poročali igra v nedeljo rezerva »Ilirije« proti I. moštvu zagrebske »Croatie«, katero društvo ima jako lepo kombinacijo in je eno od najsimpatičnejših moštev Hrvaške. Moštvo ne stremi nikdar, da doseže kolikor mogoče veliko golov, temveč kaže rajše lepo fair igro. Za danes opozarjamo občinstvo na to tekmo in bodemo tekmo prihodnjih dni pričevali podrobno, tako tudi rezultate, ki jih je dosegla »Croatia« z drugimi moštv.

Književnost.

— Samospevi Franja Serafina Vilharja z glasovirskim spremljevanjem izidejo v dveh zvezkih pod naslovom »Djulabije« in se začne te dni dopošiljati naročnikom. Oba zvezka veljata 8 K in se dobivata samo pri skladatelju v Zagrebu.

Gospodarstvo.

— **Mestna hranilnica ljubljanska.** Promet meseca avgusta 1913 je bil sledeči: 1539 strank je vložilo 686.452 K 78 v, 1510 strank je dvignilo 709.471 K 94 v. Stanje vlog 42.373.063 K. Število vložni knjižic 29.387.

— **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani** naznanja s tem da je danes prejela srečke I. avstr. državne razredne loterije ter so iste na razpolago subskribentom pri njeni blagajni, počenši s 15. septembrom t. l.

— **Mednarodni kongres za trgovsko šolstvo.** V nedeljo je začel v Budimpešti zborovati deseti mednarodni kongres za trgovsko šolstvo.

Darila.

Upravništvu naših listov so poslali:

Za »Ciril - Metodovo družbo«: Gdč. Marlenka dr. Homanova v Radečah 1 K, kot izgubljen stav za ustreljeno jerebičko; Janko Premrov, računski nadsvetnik v Sarajevu 16 K 03 v, nabral med tamošnjimi Slovenci; Josip Šajn iz Vel. Lašče 4 K 36 v, nabral na semanju dan pri »Čelofigi« v Dobropoljah z geslom: »Proč z oskrunjevalci narodnih svetinj« in Mila Janežič iz Vološke 15 K, nabrala na otroški veselici v Poljčah pri Radovljici. Skupaj 36 K 39 v.

Za »Stavbni sklad ljubljanskega Sokola«: Janko Rohrmann, nabral 5 K 40 v. — Na zdar!

v Ljubljani.

sporoča vsem bratom, ki se udeležijo zleta na Vrhniko bratske »Ljubljanske sokolske župe«, da se zbiramo v nedeljo ob 6. uri jutraj pri bratu Krapežu (Gosposka ulica). Odjezd točno ob 1/2 7 uri zjutraj po Gosposki, Vegovi, Rimski in Tržaški cesti proti Vrhniki. Vsa podrobna pojasnila daje tajnik brat Josip Rohrmann.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 1. septembra: Marija Urbanc, hiralca, 32 let, Radeškega ceste 9.

Dne 2. septembra: Lovrenc Jekovec, tovarniški delavec, 50 let, Radeškega ceste 9.

V deželni bolnici:
Dne 31. avgusta: Marija Novak, posestnikova hči, 3 leta.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.
Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Razširjeno domače zdravilo. Vedno večja povpraševanja po »Moll-ovem francoskem žganju in soli« dokazujejo ušesni vpliv tega zdravila, zlasti koristnega kot bolešni utečujoče, dobro znano antirevmatično mazilo. V steklenicah po 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja to mazilo lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik na Dunaju, Tuchlauben 9. V zaloga po deželi je izrečno zahtevali Moll-ov prepat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. 4 33

Kufek
Za otroke
Odlično živilo za drave slabotne, v razviku zaostale otroke vsake starosti. Pospešuje tvoritev mišic in kosti, zabranjuje in odstranja kakor nič drugega drisko, blevanje, črevesni katar itd

Odol se ima zahvaliti za svoj svetovni sloves prav posebnemu trajnemu učinku. Medtem ko druge usne vode učinkujejo samo malo sekund med izplakovanjem, se Odol med tem takorekoč vsesa v zobe in ustno sluznico in dokazano vpliva na usta še več ur po izplaknjenju. Ta posebna lastnost Odola ovira oziroma uničuje še cele ure zobe razdirajoče kisanje v ustih.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306-2		Srednji zračni tlak 736 mm			
čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v °C	vetrovi	nebo	
2. pop.	736-3	26-5	sl. jvzh.	jasno	
9. zv.	735-6	18-5	brezvetr.	del oblak.	
3. 7. zj.	737-5	14-1	sl. vzjvzh.	jasno	

Srednja večerajšnja temperatura 19,8°, norm. 16,8°. Padavina v 24 urah 0-0 mm.

Edna posebnost likerja je Zdravnik želodca.

Citrariji

Album, ki vsebuje 100 najlepših in najbolj priljubljenih pesmi za citre s tekstom, lahko in zelo efektno predelanih, obsega 110 strani, za 5 K, posamezni zvezki franko, če se naprej pošlje 50 h v znamkah. Seznam zastoj. — Josip Sorg, Dunaj XII 4, Kantakuzinostrasse 68.

Iščem pri boljši družini

hrano in stanovanje.
Ponudbe do 10. t. m. pošto ležeče 27 3115

Profesor sprejme

2 dijaka ali 2 dijakinji na stanovanje in hrano.
Vestno nadzorstvo. Pomoč pri učenju.
Naslov pod »R. T.« pri upravnistvu »Slovenskega Naroda«. 3113

Hiša v Ljubljani

enonadstropna, 14 let davka prosta, z dobroidočo gostilno kot kantina, z žganjetočem, trafiko, stekl. salonom, kegljiščem in lepim sončnatim vrtom, se ugodno prodaja. Potreben je le majhen kapital. Naslov pove upr. »Slov. Nar.«. 3006

Kontoristinja

nemškega in slovenskega jezika zmožna in večša stenografije kakor tudi pisalnega stroja, 3120

se takoj sprejme.

Ponudbe na upravnistvu »Slovenskega Naroda« pod »Zanesljivost 720/3120«.

1995 Prva domača tovarna

omar za led
Simona Praprotnika
v Ljubljani, Jenkova ulica št. 7.

Prevzemajo se vsa v stavbo in pohištvo : mizarstvo spadajoča : dela, katera se točno in po najnižjih cenah izvršujejo.

Velika zaloga gostilniških okroglih miz. Ceniki se pošiljajo na zahtevo brezplačno in poštino prosto.

Zdravnik želodca

je posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabostim v želodcu ter radi tega v nobeni družini ne bi smel manjkati.

Dražbeni oklic.

Pri c. kr. okrajni sodnji v Radovljici se bo vršila dne 16. sept. 1913 ob 9. dop. dražba posestva »Hotelske akcijske družbe Triglav«

obstoječe iz hotela »Triglav«, vile »Bogomila« in »Bellevue«, gospodarskega poslopja, vrta in kompletne hotelske opreme. K temu posestvu spadata tudi 2 parceli ležeči ob Bohinjskem jezeru na najlepših točkah in sta zelo prikladni za stavbišče. Najmanjši ponudek za vsa ta posestva s pritliklino vred znaša K 92.508. Del kupnine bi lahko ostal vknjižen. Vsi podatki so na vpogled pri omenjeni sodnji in v pisarni dr. I. Tavčarja. 3114

Pozor! Čitajte!
Mesečni semnji v Sežani
so zopet odprti

za vse parkljarje in kopitarje, toraj tudi za govedo, prašiče, ovce in koze.
Županstvo Sežana. Župan: Stofa Franc. 3108

Dva dijaka

se sprejmeta na hrano in stanovanje.

Gssposka ulica št. 6. I. nadstr. Rodbina brez otrok. 3119

Išče se sredi mesta 3118

stanovanje

s tremi sobami in pritliklino za november, ena soba takoj. — Ponudbe na upr. »Slov. Nar.« pod št. »3118«.

Trgovska oprava

(za špecerijsko trgovino) skoro popolnoma nova (ker le kratek čas rabljena) se takoj prodaja.

Več se izve pri tvrdki 2439
A. Krisper, Ljubljana, Mestni trg.

Lep lokal

ob križišču dveh državnih cest, pripraven za trgovino ali obrt,

se odda s 1. oktobrom t. l. v najem.

Več pove: 3075

Franc Didič, hotelir v Idriji.

V hiši pri »Anžoku«, Sp. Šiška, Vodnikova cesta št. 9, 3109

se oddajo takoj v najem

3 lepe kleti, hlev, skladišče in podstrešje za seno

Natančnejša pojasnila v gostilni istotam.

V Spodnji Šiški se prodaja enonadstropna hiša

Celovška cesta št. 117

obstoječa iz več stanovanj in prostorne vinske kleti, zraven dvoje gospodarskih poslopj, veliko dvorišče in vrt. — Zraven je več stavbnih parcel in velik travnik, kar se prodaja skupaj ali posamezno. Natančnejša pojasnila daje lastnik istotam. Izve se tudi v špecerijski trgovini Ivan Pintarja v Spodnji Šiški. 3116

Priznana ena izmed najboljših naravnih na ogljikovi kislini najbogatejših slatin je

Marijin vrelec.

Po zdravniških izpovedbah učinkuje kot pitna in zdravilna voda proti želodčnim in črevesnim bolečinam kakor tudi proti pljučnemu katarju; zelo priporočljiv je za vsakogar, ki trpi na slabi prebavi in zaprtju. V dokaz izborne kakovosti je veliko število po: :: hvalnih in priznalnih pisem. :: ::

Glavna zaloga: 2517

tvrdka Leskovic & Meden v Ljubljani, Jurčičev trg št. 1.

Št. 11.681.

AVISO.

Vojna uprava kupi po trgovskih običajih za		
Maribor	1740 m ³	trdih drv
Celovec	1100 m ³	» » ; 600 m ³ mehkih drv.
Gorico	600 m ³	» »
Pulj	3300 m ³	» »
Beljak	370 m ³	» »

Zadavne zagotovitvene obravnave bodo pri vojaškem oskrbovališču v Mariboru 13. septembra, pri vojaškem oskrbovališču v Celovcu 23. septembra, pri vojaškem oskrbovališču v Gorici 30. septembra, pri vojaškem oskrbovališču v Pulju 17. septembra in pri vojaškem oskrbovališču v Beljaku 26. septembra 1913.

Kolkovane prodajne ponudbe morajo dospeti najkasneje do 9. dopoldne pri označenih obravnavališčih. Natančnejši pogoji se izvedo iz popolnih nakupnih aviz in uzančnih zvezkov, ki so razgrnjeni in pri vojaških oskrbovališčih v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Gorici, Trstu in Pulju.

V Gradcu, avgusta 1913.

Od c. kr. intendance 3. voja.

SANATORIUM „EMONA“

v Ljubljani, Komenskega ulica 4.

Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. Porodnišnica. Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kir. odd. dež. boln.

! 500 kron !

Vam plačam, ako moj uničevalec korenin balzam RIA Vaših kurjih oces, bradavic, otiščancev ne odstrani v 3 dneh brez bolečin. Cena lončka z garancijskim pismom 1 K. Klemeny, Košice I., Postfach 12/64 Ogrsko

Dijaki

se sprejmejo ceno 2949

na stanovanje in hrano pri boljši rodbini na zračnem in mirnem kraju. Vprašati je v Kopališki ulici št. 12.

Klavir

(firme Schnabel) 2207

se prodaja.

Naslov pove upravnistvu »Sl. Naroda«.

Dijaki

ali gospodične

se sprejmejo ceno na stanovanje in hrano pri boljši rodbini. Vprašati je na Mestnem trgu št. 25. I. nadstr.

Poštna pomočnica

želi spremeniti službo.

Pismene ponudbe po no ležeče M. T. Planina pri Sevnici, Štajersko. 3082

Mirna stranka brez otrok

išče stanovanje

obstoječe iz 2 sob in kuhinje

za novembrov termin v sredini mesta.

Cenjene ponudbe pod 3091 „Stanovanje“ upravnistvu »Sl. Nar.«

Iščem samostojno 3029

kuharico

v trgovsko hišo v mestu na deželi. Plača po dogovoru, vstop takoj. Ponudbe pod »Kuharica 3029« na upravnistvu »Slovenskega Naroda«.

Išče se dobra ženska, ki bi sprejela 4 mesečno

dete v rejo

izven Ljubljane. — Ponudbe s pogoji na upravnistvu »Slovenskega Naroda« pod šifro »Zanesljivost«. 3088

Dva dijaka

iz boljše hiše 3078

se sprejmeta

na hrano in zračno stanovanje v neposredni bližini II. državne gimnazije. Kje pove uprav. »Slovenskega Naroda«.

3100

Priporočamo našim
gospodinjam

KOLINSKO CIKORIJO

iz edine slovenske
tovarne v Ljubljani

Priporočila se

ANTON ŠARC

trgovina s perilom, pralnica in likalnica

Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

874

Vsaka gostilna, sploh vsaka hiša,
ki mora kdaj streči gostom :

potrebuje nujno bogato opremljeno strokovno knjigo

„Nauk o serviranju“.

ki stane v platno vezana K 5.—, po pošti K 5.50 in po povzetju K 5.70.

Pošilja se samo proti naprej nakazani naročnini ali po povzetju. Naroča se pri upravnistvu „Gostilničarskega Vestnika“ v Ljubljani.

2941

J. Zamljen

čevljarški mojster

v Ljubljani, Gradišče 4

izvršuje vsa čevljarška dela do najfinišne izvršitve in priporoča svojo zalogo

storjenih čevljev.

Izdeluje tudi prave gorske in telovadske čevlje.

Za naročila z dežele zadostuje kot mera priposlan čevlji.

Proda ozir. v najem odda se takoj pod ugodnimi pogoji zelo dobro vpeljana

trgovina

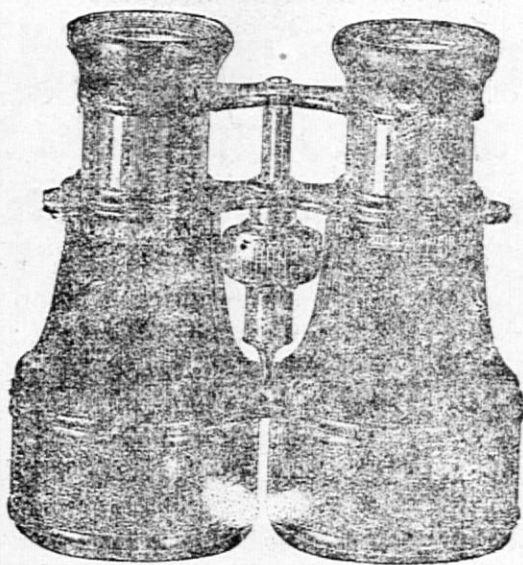
s specerijskim blagom, železnino, deželni pridelki z zalogo in opravo v prometnem provinc. mestu na Kranjskem s 3000 prebivalci, divno okolico, kjer se nahaja okrajno glavarstvo, sodnija, davkarja, zelo obsežno erarično podjetje in zdravilno kopališče s precejšnjim tujskim prometom. Denarni promet je dosegel svoto K 150000 na leto. Resni interesente blagovolijo poslati cenj. ponudbe na upravnistvo »Slovenskega Naroda« pod šifro: „Lepa bodočnost“. 3079

Fr. P. Zajec

izprašan optik,

zalagatelj c. kr. armade, vojne morarice, domobrancev itd.

Ljubljana, Stari trg št. 9.

Očala in ščipalniki po strokovnjaških in zdravniških predpisih. — Z elektr. obratom moderno urejena delavnica. Najnovejši cenik brezplačno!

Radioaktivno termalno kopališče
Toplice na Kranjskem
Sezija od 1. maja do 1. oktobra.

Postaja dolenske železnice Straža-Toplice. Akuratov vrelec 38°C., ki daje vsak dan čez 30.000 hl radioaktivne termalne vode. Zdravljenje s pitjem in kopanjem. Izredno uspešno proti putiki, revmi, neuralgiji (trganju), ženskim boleznim in drugim. Velika kopališča, posebne in močvirne kopeli. Elektroterapija in masaža. Ravnateljstvo: Kopališki zdravnik dr. Konstantin Konvalinka. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Bogato opremljene sobe. Izborne in cene restavracije. Prospekte in pojasnila daje brezplačno kopališka uprava. 1178

Proda se pod zelo ugodnimi pogoji

1) **veleposestvo** pri Litiji (z graščino in gospodarskim poslopjem), nad 270 oralov, lahko tudi več posestnikov skupaj,

2) **novi zidani pritlični hiši** v Rudniku pri Ljubljani, nekaj sveta zraven, za eno družino,

3) **dve enonadstropni hiši** na Selu pri Ljubljani, v katerih bližini se zida nova šola.

Povsod potrebna je v primeri z vrednostjo le prav mala glavica: ad 1) 30.000 K, ad 2) 2000 K, ad 3) 20.000 K. — S posestvom ad 1) združena je pravica lastnega lova — prijetno letovišče.

Pojasnila potom upravnistva tega lista ali posredovalne pisarne **Valentin Accetio, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 8.**

Dekliški penzionat Mladika

sprejme deklice od 6. ozir. 7. leta naprej ter jim nudi vestno vzgojo. Higijene razmere so izredno ugodne. Velik park obdaja poslopje, ki leži v najlepšem delu mesta proti tivoljskem gozdu. Z penzionatom je združena petrazredna ljudska šola in kuharsko-gospodinski tečaj. — Vpisovanje učenk za ljudsko šolo bode dne 15. septembra t. l. od 9.—12. ure dopoldne v šolskem poslopiju mestnega dekliskega liceja.

Za penzionat in kuharsko-gospodinski tečaj se vrši vpisovanje vsak dan pismeno ali ustno v društveni pisarni v Šubičevi ulici št. 9, kjer se tudi dobivajo natančnejša pojasnila.

Natečaj.

Ravnateljstvo bos. herc. zemaljske bolnice v Sarajevu sprejme v službo **bolničarke in bolničarje.**

Kdor bi rad vstopil v tako službo naj se za nadaljna navodila obrne na ravnateljstvo te bolnice. 3074

Št. 17086. **Razpis.**

Za zgradbo železobetonskega mostu čez potok Reko, pri Kočevski Reki okr. Kočevje

na okroglo 8000 K proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedjo enotnih cen za posamezna proračunjena dela naj se predložijo

do 15. sept. t. l. ob 11. uri dopoldne podpisaneu deželnemu odboru.

Ponudbe, morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečatene z napisom: „Ponudba za prevzetje gradbe železobetonskega mostu pri Kočevski Reki“.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled v deželnem stavbnem uradu (Turjaški trg št. 4.)

Od dež. odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 27. avgusta 1913.

Mestni dekliski licej.

Vpisovanje za deklice, ki hočejo vstopiti v I. razred ali na novo v kak višji razred bode

v torek, dne 16. septembra od 9.—11. ure dopoldne.

Oglasiti se je v spremstvu roditeljev njih namestnikov s krstnim ali rojstnim listom in z zadnim šolskim izpričevalom.

Sprejemni izpiti bodo dne 17. septembra ob 8. uri.

Natančnejše v zavodu na črni deski.

Ravnateljstvo.

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtinar

naznanja st. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon

Pod Trančo. 48

Velika zaloga suhih vencev.

izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd

Okusno delo in zmerne cene

Zunanja naročila točno.

Vrtnarija na Tržaški cesti št. 34.

Velika zaloga najmodernejših slaminikov. 30
Klobuke cilindre in čepice
v najnovejših fazonah in v veliki izbiri
priporoča
IVAN SOKLIČ.
Pristni Panama-slaminiki od 9 K do 50 K.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavica 8.000.000 kron.

152

Stritarjeva ulica št. 2.

Rezervni fondi okroglo 1.000.000 kron.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun

430
440

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje

ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

vseh vrst po dnevnem kurzu.